89ste vergadering

Woensdag 20 juni 2001

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Weisglas

Tegenwoordig zijn 106 leden, te weten:

Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Van Blerck-Woerdman, De Boer, Bolhuis, Van Bommel, Bussemaker, Van de Camp, De Cloe, Cornielje, Depla, Dijsselbloem, Dittrich, Duijkers, Duivesteijn, Eurlings, Feenstra, Van Gijzel, Giskes, De Haan, Halsema, Harrewijn, Van Heemst, Hessing, Hillen, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Kamp, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kuijper, Lambrechts, Leers, Van Lente, Luchtenveld, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Middel, Van Middelkoop, Mosterd, Nicolaï, Niederer, Noorman-den Uyl, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, De Pater-van der Meer, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Remak, Rietkerk, Rijpstra, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Smits, Snijder-Hazelhoff, Van Splunter, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, De Swart, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga en Zijlstra,

en de heren Vermeend, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Hoogervorst, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Slob en Dijksma, wegens bezigheden elders;

Apostolou, wegens bezigheden elders, alleen voor de middag- en avondvergadering;

Rehwinkel en Waalkens, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Regels tot vaststelling van een structuur voor de uitvoering van taken met betrekking tot de arbeidsvoorziening en sociale-verzekeringswetten (Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) (27588);**
- **het wetsvoorstel Invoering van de Wet structuur uitvoeringsorganisaties werk en inkomen (Invoeringswet Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) (27665);**
- **het wetsvoorstel Verbetering van de procesgang in het eerste ziektejaar en nieuwe regels voor de ziekmelding, de reïntegratie en de wachttijd van werknemers alsmede met betrekking tot de loondoorbetalingsverplichting van de werkgever (Wet verbetering poortwachter) (27678).**

(Zie wetgevingsoverleg van 18 juni 2001.)

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Ik heb gezien dat vele woordvoerders zich hebben ingeschreven voor 60 à 90 minuten. Het is ons aller wens om vandaag voor elf uur vanavond de eerste termijn van de kant van de Kamer af te ronden. Dat betekent dat het voorzittersregime ten aanzien van interrupties de hele dag vriendelijk doch streng zal moeten zijn. Het spreekt natuurlijk vanzelf dat niet overgedaan hoeft te worden wat maandag in het wetgevingsoverleg van elf tot elf al uitgebreid aan de orde is geweest. Het gaat uiteraard vooral om een debat met de bewindslieden.

Ik wilde dit, ook al is het waarschijnlijk overbodig, toch zeggen voordat wij deze lange dag samen ingaan.

□

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Mijnheer de voorzitter. Het is niet erg spannend te praten over structuren en systemen, over de ingewikkelde regels en uitvoering. Wat zegt dat de mensen? Veel liever praten wij over recht en onrecht, over normen en waarden en over eerlijk delen en gelijke kansen. Gelijke kansen komen niet vanzelf. De overheid heeft de belangrijke taak in onze samenleving om voor mensen die kwetsbaar zijn regelgeving en voorzieningen te treffen.

Ons sociaalverzekeringssysteem kreunt in zijn voegen. De onbeheersbaarheid van het volume van de WAO was begin jaren negentig aanleiding tot verdergaand onderzoek. Van invloed is evenzeer een veranderende samenleving met combinaties van arbeid en zorg en

meer flexibiliteit. De uitkomsten van de parlementaire enquête-Buurmeijer in 1993 waren het vertrekpunt naar grote veranderingen.

We hebben jarenlang geworsteld met verantwoordelijkheden voor de uitvoeringsorganisaties. In de OSV 1995, de OSV 1997, de verschillende wetten inzake arbeidsvoorziening en het regeerakkoord werd nog uitgegaan van privatisering van de uitvoering van sociale verzekeringen en reïntegratie. Langzamerhand groeit evenwel het besef op tal van maatschappelijke terreinen dat we niet altijd meer, maar vooral anders moeten investeren in de vormgeving van voorzieningen. Geen gemillimeter meer over werk dat mensen niet meer kunnen, maar juist investeren in nieuwe kansen, in wat mensen wel kunnen. Niet meer alleen op rechtmatigheid focussen, maar ook op het resultaat van beleid. Niet meer de uitkering centraal stellen, maar werk en zelfredzaamheid voorop zetten. En voor mensen die geen mogelijkheden op de arbeidsmarkt hebben, zijn er sociale activering en dienstverlening, want dat moet.

Anderhalf jaar geleden is de steven gewend. We hebben het regeerakkoord begin vorig jaar opengebroken om dit concept mogelijk te maken: SUWI, een nieuwe structuur van werk en inkomen. Overeind bleef het voornemen om een eenloketfunctie via het CWI in de bedrijfsverzamelgebouwen te realiseren. Dat geldt ook voor het naar de markt gaan van de reïntegratie. Echter, de uitvoering van de sociale verzekeringen wordt vereenvoudigd en in het publiek domein ondergebracht. De acceptatie van deze heldere keuze bleek groot. Wij hebben de partijen gedefinieerd en de plaatsen gemarkeerd en het wetsvoorstel SUWI ligt voor.

De fractie van de Partij van de Arbeid vindt dat een stevig compliment op zijn plaats is voor al die mensen die binnen en buiten de overheid en in het hele land aan deze zeer complexe voorstellen hebben meegewerkt. Dat is klasse. Wij hebben ook veel waardering voor de creatieve en slagvaardige inzet van de minister en de staatssecretaris die het proces zo ver hebben gebracht dat wij nu aan de behandeling toe zijn. Die inzet blijkt ook uit de nota van wijziging die na het overleg van maandag, gisteren aan de Kamer is voorgelegd.

Met dit wetsvoorstel worden 73 wetten gewijzigd. Er is een nauwe samenhang met het wetsvoorstel Poortwachter en daarom is de gelijktijdige behandeling van drie wetten een verstandige beslissing van de Kamer.

Voorzitter. De fractie van de PvdA heeft bij zowel de invoeringswet als de SUWI-wet het doel, de kern en de risico's steeds voor ogen gehad. Voor ons is het doel een betere inkomensvoorziening en een doeltreffender toeleiding naar werk. Middelen zijn eenduidige verantwoordelijkheden, geldstromen die de klant volgen, sturing van uitvoering op resultaat met behulp van moderne managementtechnieken en ICT, het transparanter maken van de uitvoering en vereenvoudiging van de regelgeving. Dit is een stevig doel.

De kern is dat wij de cliënt centraal stellen. Wij leggen een zwaar gewicht op het vertrekpunt investeren in wat mensen zelf kunnen en ze daarbij ondersteunen. In mijn ogen zijn de instrumenten daarvoor: een wettelijk recht op reïntegratie, zeggenschap en participatie van cliënten en de begeleiding van casemanagers om de continuïteit en de kennis voor de klant te waarborgen.

Wij zien ook risico's. Wij zien risico's voor kwetsbare groepen. Er is ook een risico dat door marktwerking en alle kinderziektes een belangrijke infrastructuur verdwijnt voor de bemiddeling van minder kansrijke mensen. Immers, marktwerking kan er zeker toe leiden dat de beter bemiddelbaren snel en bij voorrang worden geholpen. Dan zijn gelijke kansen wel degelijk aan de orde en daarmee ook een extra investering in kansarmen. Ook het specifiek beleid gericht op de achterstand van minderheden, de beroepseducatie en de waarborgen op duurzame arbeid zijn kwetsbaar en zullen goed in de gaten moeten worden gehouden. Een zo grote mammoetoperatie is op zichzelf al een enorme opgave, maar het kan en het moet.

De vorming van de nieuwe reïntegratiemarkt bevat nog een aantal onduidelijkheden en knelpunten. In de wetsvoorstellen wordt daarop nog niet uitvoerig ingegaan. Daarnaast gaat het om zeer substantiële organisatieveranderingen waarin alleen al bij de UVI-vorming – de fusie tussen GAK, USZO, Cadans, GUO en Svb – 22.000 mensen zijn betrokken. De financiële risico's – hoe spijtig ook – zijn op dit moment onvoldoende in beeld gebracht. Er ligt een toezegging van de minister om de Kamer na de zomer voorstellen voor te leggen, maar dit neemt niet weg dat wij vinden dat bij deze megaoperatie de portemonnee in beeld moet zijn en blijven. Dit is nu onvoldoende het geval.

Voorzitter. Wij hebben de onderwerpen die wij aan de orde willen stellen, gebundeld in zes thema's. 1) De samenwerking van de uitvoeringsorganisaties. 2) De cliëntgebonden activiteiten. 3) De uitvoeringsorganisaties. 4) De reïntegratie en de markt. 5) Toezicht en advies. 6) Wettelijke bepalingen.

Ik begin met de samenwerking van de uitvoeringsorganisaties. De essentie van SUWI, dat was de sleutel die wij zochten om tot beter resultaat te komen. Het gaat om werk, reïntegratie en inkomen. Het uitgangspunt is: het geld volgt de klant. Een uitgangspunt is ook: alleen het resultaat telt. De klant staat centraal en ook hier is een omslag van aanbod naar vraagsturing. Dit zijn herkenbare processen die ook op andere beleidsterreinen aan de orde zijn.

Bij de sturing moeten drie organisaties tot elkaar worden veroordeeld: UWV, gemeenten en CWI. Het moet een belang van eenieder zijn dat men het goed doet voor zichzelf en voor de ander. Daar zijn regulerende systemen voor nodig, ''checks and balances''. De kwaliteit en de tijdigheid van het CWI moet, net als bij de gemeenten, worden gecontroleerd. Het moet geld kosten als het UWV een klant naar de bijstand laat glippen.

De instanties die verantwoordelijk zijn voor de resultaten, het UWV en de gemeenten, moeten op scherp staan. Zij fungeren ook de facto als opdrachtgever voor reïntegratie en rekenen af op het resultaat. Dat kan op verzoek van de werkgever worden gedaan, maar ook op verzoek van de werkloze met een persoonsgebonden reïntegratiebudget of onder de vlag van de werkgeverssector of een brancheconvenant.

De gemeente wordt afgerekend op het resultaat, maar het UWV niet. Juist daarom kan ik mij vinden in de wijziging die gisteren via een nota naar aanleiding van het verslag naar de Kamer is gegaan. In deze nota

naar aanleiding van het verslag wordt aangekondigd dat voorstellen tot financiële prikkeling bij het UWV en, naar ik aanneem, bij het CWI van de minister bij de eerst volgende evaluatie te verwachten zijn. Als dat het geval is, houd ik het voor dit moment op deze constatering, met van de kant van de PvdA-fractie de vraag om duidelijkheid. Wij willen hoe dan ook dat daar extra reglementering voor wordt ontworpen.

Er moesten duizend bloemen bloeien. Dat zijn uiteindelijk 130 CWI's geworden. Die moeten dan wel echt gaan bloeien. Voor mijn fractie is het erg belangrijk dat het mogelijk wordt om ''full-service'' te werken. Een zekere reisafstand moet voor lief worden genomen. Het werk is immers ook niet altijd om de hoek. Wel kan het zo zijn dat voor mensen met een laag inkomen de reiskosten, vooral als zij het CWI vaak moeten bezoeken, bezwaarlijk kunnen zijn. Een uur in de bus kost namelijk een lief bedrag. Als je een inkomen op het minimumniveau hebt en je moet iedere week zo'n reis maken, heb je een probleem aan het eind van de maand. Ik vraag de minister om de toezegging dat steun door de bijzondere bijstand, wellicht met een ondergrens voor de kosten die men zelf moet dragen, mogelijk is als men zeer regelmatig het CWI moet bezoeken en men over een minimuminkomen beschikt of een inkomen vlak daarboven. Het kan toch niet zo zijn dat die reiskosten zo hoog worden dat daardoor belemmeringen of negatieve prikkels optreden?

Ik las in Binnenlands bestuur een artikel waarin zeer kritisch werd geschreven over de huidige voortgang in de ontwikkeling van de totstandkoming van de CWI's. Als dat zo is, vind ik dat spijtig. Ik vind dat het ook niet zou moeten. Er is alle reden om volop vooruit te stomen, aangezien een aantal zaken voor de CWI's helder is. Dit debat zal voor hen echter ook van belang zijn, omdat duidelijk zal worden wat precies hun taken en verantwoordelijkheden zijn, waar zij die moeten afstemmen met de andere organisaties en hoe de vormgeving van de huisvesting globaal en indicatief kan zijn. Dat moet een behoorlijke voortgang mogelijk maken.

Ik ben in een aantal CWI's die al draaien, op bezoek geweest, zoals overigens veel van mijn collega's. Als je ziet hoe die werken, wordt het duidelijk dat wij op de goede weg zijn. Het heeft een toegevoegde waarde dat mensen veel integraler behandeld worden, ze één verhaal niet twee keer hoeven te vertellen en dat de volgende functionaris die hen bijstaat, op de hoogte is van de hoofdlijnen. Kortom, men is veel welkomer, voelt zich welkomer en de ICT-toepassingen zijn een prikkel tot veel meer initiatief. Mijn fractie is er dan ook van overtuigd dat wij met dit concept op weg zijn naar een toekomst waarin mensen meer kansen krijgen om zichzelf te helpen, geholpen te worden en zelfredzaam te zijn.

In een aantal gemeenten zijn specifieke toepassingen in het leven geroepen. Ik denk dan aan het jongerenloket in Den Haag, waarover wij al eerder hebben gesproken. Het zou mij goed doen als de minister gebruikmaakt van zijn mogelijkheid om via een AMvB een aantal detacheringen en afspraken te realiseren. Deze initiatieven die een hoog rendement hebben – het gaat ons toch allemaal om resultaat – en jongeren die op een andere manier niet goed kunnen worden bereikt, heel snel naar de arbeidsmarkt brengen, mogen niet worden afgebroken. De resultaten van deze initiatieven moeten worden gemeten en vervolgens moet worden bezien of ervoor kan worden gezorgd dat zij via detacheringsconstructies behouden blijven. De minister heeft in een eerder overleg toegezegd dat met nieuwe ICT-toepassingen bepaalde CWI-functionaliteiten op andere plekken gezet kunnen worden. Ik heb daar in het wetsvoorstel niets over gelezen. Het is mogelijk dat een en ander met AMvB's geregeld wordt, maar die wil ik dan zo langzamerhand wel zien, want dan weten de gemeenten ook waar zij aan toe zijn. Laat het overigens helder zijn dat het CWI zelf geen diensten verkoopt of subsidies verstrekt.

Het CWI is niet het centrum voor werk en inkomen, maar de toegang tot werk en inkomen en wel de meest vitale, want het is de enige. En zo moet het ook. Het is daarom jammer dat de definitie van bedrijfsverzamelgebouw zo mager is. Mensen vinden het bedrijfsverzamelgebouw het belangrijkst, want daar gebeurt alles. De intake vindt er plaats en het loket, de uitzendbureaus, de UVI en de gemeente zijn er gevestigd. Om die reden heb ik reeds in het verslag al aangegeven dat het verstandig zou zijn als het CWI het loket voor werk en inkomen wordt genoemd – wij hebben altijd gesproken over één loket – en het gebouw als zodanig het centrum voor werk en inkomen. Daarmee zouden problemen rond de naamgeving worden opgelost; in de wet wordt gesproken over centra voor werk en inkomen, de Centrale organisatie voor werk en inkomen, en de individuele CWI's, hetgeen verwarring zaait. Door de intakefunctie het loket voor werk en inkomen te noemen, wordt die verwarring vermeden. Het zal in ieder geval helder zijn voor de klant als het gehele gebouw het centrum voor werk en inkomen wordt genoemd. In dat centrum kan men compleet geholpen worden en dat willen wij graag, zeker voor fase-1-klanten. Ik heb het idee wat verder uitgewerkt, maar ik hoor graag een reactie van de bewindslieden. Uit de voortgangsrapportage begreep ik dat er volgend jaar een nieuwe huisstijl wordt ontwikkeld, ook voor het CWI. Een naamwijziging kan dus op een goede manier gerealiseerd worden, zonder kosten verloren te laten gaan.

In het wetgevingsoverleg is al gesproken over het referentiewerkproces, en ik wil dat verhaal niet over doen. Wij zijn het eens geworden over een aantal elementen, dat de minister heeft opgenomen in de nota van wijziging, waar ik grote waardering voor heb. Wij zijn het eens geworden over het onderscheid dat moet worden gemaakt tussen geverifieerde en niet-geverifieerde informatie bij de overdracht naar de gemeenten en het UWV. Ook zijn wij het eens over een vaste termijn voor de eenvoudige gegevensaanvraag bij intake door het CWI, waarna overdracht naar de gemeente volgt. Verder zijn wij het ermee eens dat de minister bij AMvB nadere regelgeving kan vaststellen om onder voorwaarden de termijn te verlengen als er sprake is van detachering vanuit de gemeente naar het CWI, om een volledige bijstandsbehandeling binnen het loket CWI uit te voeren. In de nota van wijziging is echter sprake van een adder onder het gras: de doorlooptijd van acht dagen wordt gerekend vanaf de inlevering van de aanvraag. Daarmee wordt een oneindig diepe la opengetrokken. Aan het indienen van een aanvraag zijn momenteel strikte

afspraken verbonden. Mensen moeten meteen een vervolgafspraak maken, en als zij vervolgens niet komen opdagen, dan kan dat reden zijn om een sanctie op te leggen. Het is geen vrijblijvend proces. Het zinnetje in het verslag trekt een ongedefinieerde la open. Wij hebben acht dagen afgesproken en die termijn moet gehandhaafd worden. Als iemand een hersteltermijn krijgt omdat hij zijn spullen niet op tijd in orde kan hebben, dan wordt de achtdagentermijn verlengd met de duur van de hersteltermijn. Dat kan wel eens twee weken zijn. Dat is dan een formeel besluit. Ik kan er vrede mee hebben als in de nota van wijziging wordt verwezen naar het instrument van hersteltermijnen. Als iemand een hersteltermijn krijgt omdat er een brief uit het buitenland moet komen, kan het CWI niet aan een hersteltermijn worden opgehangen. Materieel kunnen wij het wel eens worden, maar dan wel op formele gewaarborgde gronden en niet een schimmige open deur. Ik hoor hierop graag een reactie van de regering.

Op mijn verzoek heeft de minister in het wetgevingsoverleg aangegeven dat bijzondere groepen rechtstreeks naar de gemeenten kunnen. Ik denk aan mensen die voor bijzondere bijstand komen en 65-plussers. Mensen die broodnood hebben of crisisinterventie nodig hebben moeten ook rechtstreeks naar de gemeente kunnen. Dat is niet opgenomen in de wet. Omdat de wet limitatief is, moet de minister een voorziening treffen of een afspraak maken dat voor alle gemeenten duidelijk wordt, dat zij die mensen niet weg mogen sturen. Het moet helder zijn dat die bijzondere gevallen acute hulp kunnen krijgen. Voor broodnood is het zelfs wettelijk voorgeschreven.

De heer **Van der Knaap** (CDA): Heeft u overwogen om een dubbele intake te voorkomen door de intake voor de Algemene bijstandswet bij de gemeenten te laten? Dat is een fijnmazig netwerk. Gemeenten kunnen toetsen of het allemaal goed is. Fase-1-cliënten kunnen worden doorverwezen naar het CWI. Is dat niet wat simpeler?

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Als u mij die vraag in 1991 had gesteld, had ik daarover diep nagedacht. Inmiddels hebben duizend bloemen gebloeid. In 1992 zijn wij begonnen met het instrument van de gezamenlijke intake, niet voor de gezelligheid maar omdat wij zagen dat het van belang was dat het eerste gesprek gaat over werk, de toegang naar werk. Je kunt dan niet weken wachten om over de uitkering te praten. Het gaat niet aan dat je mensen naar twee loketten stuurt voor hetzelfde. Het heeft een toegevoegde waarde. De aard van het gesprek wordt anders ingekleurd. Inmiddels zijn er ongeveer 25 CWI's. Er zijn ook al pre-CWI's. De gemeente Nijmegen heeft geteld. Van de honderd bijstandsaanvragen worden er 68 doorgeleid door de gezamenlijke intake aan het ene loket. Men moet zich voorstellen wat voor een winst dit betekent voor het functioneren van de sociale dienst. Mensen worden veel sneller verwezen naar de plek waar zij echt naartoe moeten. In 1991 vond ik het een goede vraag, nu niet meer. De ervaringen met de CWI's had u zelf ook moeten opdoen.

De heer **De Wit** (SP): Mevrouw Noorman noemt de ervaringen van Nijmegen. Afgelopen maandag heb ik verwezen naar een artikel in Binnenlands bestuur, dat handelt over de ervaringen van een wethouder in Den Haag. Worden de CWI's niet een voorloket? Er zijn gemeenten die ondanks de mooie woorden over de CWI's zich het recht voorbehouden om zelf een aantal dingen te gaan doen. Dan is sprake van dubbele loketten. Het voorbeeld van Nijmegen is niet maatgevend.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Daar denk ik anders over en ik zal dat uitleggen. Ook gemeenten als Den Haag vinden het belangrijk dat het eerste gesprek gaat over werk en, en marge, over een mogelijke uitkering. Dat is heel belangrijk. Ik heb ook gehoord wat de betrokken Haagse wethouder hierover heeft gezegd, namelijk: wij hebben klanten die een aanvraag om bijstand doen en die ik altijd recht in de ogen wil kijken. Ik kan mij dat goed voorstellen. Volgens dit wetsvoorstel houdt de gemeente de poortwachtersfunctie. De gemeente blijft verantwoordelijk voor de juistheid, de validatie van de gegevens betreffende de uitkering en wordt er ook op afgerekend; kijk maar naar Amsterdam. Als een gemeente zegt: ''gezien de wijze waarop de klanten tot mij komen, is het wenselijk en noodzakelijk om zeker te weten dat wij het goed doen'', steun ik dat van harte. Men moet bedenken dat wij de termijn van acht dagen niet voor niets stellen. De doorlooptijd van een uitkering is vier, vijf weken en soms nog langer. Dit heeft te maken met de verificatie en de validatie van gegevens. Dit kan betekenen dat er extra gesprekken nodig zijn. Die gaan dan vaak over meer dan alleen de juistheid van de uitkering, zoals over bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Ik weet dat de heer De Wit dit ook belangrijk vindt. Dat is echter een andersoortig gesprek. In dat geval is het volgtijdelijk en niet tegelijkertijd. Dat is wat het ene loket van het CWI tot een waardevol loket maakt. Ik heb er waardering voor dat Den Haag zegt: in een bepaalde bijzondere omstandigheid denk ik dat het beste mijn klanten help door in het vervolgtraject op deze wijze te handelen. Dit past prima in het wetsvoorstel.

De heer **De Wit** (SP): Dit betekent dat de gesprekken in de CWI-loketten in feite beperkt worden tot de vraag over werk, terwijl de gemeenten zeggen: wij willen op basis van onze eigen verantwoordelijkheid een aantal dingen blijven doen. Er ontstaan dus toch weer twee of misschien wel drie loketten.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Nee. Dan heeft u nog steeds het voorstel niet goed begrepen. Het CWI-loket is het enige loket voor de aanvraag om werk en uitkering. Daar wordt de aanvraag ingenomen. Na de inname volgt bij het CWI een onderzoek in de gemeentelijke bevolkingsadministratie om te voorkomen dat iemand naar een verkeerd adres wordt gestuurd. Als je in een bepaalde plaats niet woont, kan je daar geen uitkering aanvragen. Zo simpel is het. Dus op die manier voorkomt men een heleboel gedoe. Daarna gaat, zoals in de toelichting staat, het dossier naar de gemeente die in sommige gladde gevallen de zaak heel snel kan afhandelen, zoals bij schoolverlaters; Nijmegen zegt dat 32% vervolgens heel snel aan de slag gaat. Het kan ook nodig zijn dat veel uitvoeriger met mensen moet worden doorgepraat. Dat doet de gemeente. Daar hoort het ook thuis en niet bij het CWI. Het is zelfs zo dat in gemeenten waarin men probeert de intake in het

CWI wat verder op te bouwen dit gedaan wordt door deskundige medewerkers van de gemeenten. Dat is een optie waarvan de regering nu gezegd heeft dat deze mogelijk blijft. Wij noemden dat het Pact van Nijmegen, de plusvariant. Dit wetsvoorstel biedt die mogelijkheid en wij vinden het erg belangrijk dat de gemeente samen met de andere partners in de desbetreffende CWI bespreekt in welke fase men is en welke mogelijkheden er zijn. Ik ben het er dus helemaal niet mee eens dat er sprake is van twee of meer loketten. Er is sprake van een volgtijdelijke behandeling, omdat het gaat om heel gespecialiseerde zaken.

Ik wil nog een voorbeeld geven. Zolang wij in Nederland het nog niet goed vinden dat een drogisterij ingewikkelde recepten maakt die bij de apotheek thuishoren, denk ik dat wij goed bezig zijn. Wat aan de gemeente of aan het college van burgemeester en wethouders is, moeten wij daar houden en wat de mensen vooruit helpt, moeten wij gezamenlijk doen in het CWI-loket. Zo is het ook in het wetsvoorstel verwoord.

De **voorzitter**: Ik wil dit soort interrupties in beginsel tot twee vragen beperken. Mevrouw Noorman vervolgt nu haar betoog.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Mijnheer de voorzitter. Ik wil nog enkele korte opmerkingen maken over het CWI. Eerder heeft de minister gezegd dat hij niet bereid is het mogelijk te maken dat het CWI taken mandateert aan de gemeente onder verantwoordelijkheid van het CWI, bijvoorbeeld in landelijke gebieden. Ik begrijp dat bij de invoering van zo'n traject de totstandkoming en het volledig in werking zijn van het CWI prioriteit hebben. Dit poets ik ook niet weg. Toch zou ik niet geheel buiten beschouwing willen laten dat het in sommige specifieke gevallen heel handig kan zijn als een aantal CWI-taken in een bepaalde gemeente kunnen worden uitgevoerd. Wellicht is dit te realiseren door middel van detachering of door een CWI-medewerker in een bepaalde regio spreekuur te laten houden. Ik geef de minister in overweging om dit – wellicht op termijn – mede met behulp van ICT-toepassingen mogelijk te maken.

In de nota van wijziging is een opmerking gemaakt over de bewaartermijn voor door het CWI vergaard materiaal. Volgens de wettekst is het in beginsel de bedoeling dat het CWI na overdracht van de aanvrage naar de uitvoeringsinstelling geen schaduwdossier van cliënten meer bewaart. Er staat echter ook in de wet dat het soms, vanwege het ophelderen van vragen, wenselijk is als zaken nog enige tijd worden bewaard. Ik kan mij daar iets bij voorstellen, maar als de minister in dit verband verwijst naar wettelijke termijnen, dan gaat het om vijf jaar. Dat lijkt mij niet de bedoeling. Ik mag toch hopen dat wordt gedacht aan een termijn van enkele weken of van bewaring tot het moment dat een beschikking tot uitkering is afgegeven. Dan bevat het SUWI-net alle gegevens die behoren bij een formele uitkering. Er moet dan niet meer bij het CWI worden geraadpleegd op basis van niet-gevalideerde gegevens. Er zijn dan immers formele gegevens beschikbaar die zijn gearchiveerd bij de gemeente of bij het UWV. Kortom, ik zou de termijn bekort willen zien tot het moment dat de gemeente of het UWV een beschikking tot uitkering heeft afgegeven.

Ik kom nu te spreken over cliëntgebonden activiteiten. Er is een reeks maatregelen die de kansen, rechten en positie van de werkzoekende versterkt. Oogmerk daarbij is om met maatwerk aan te sluiten op wat mensen zelf kunnen en op wat hun ervaringsdeskundigheid is. Het gaat dan om cliëntenparticipatie, persoonsgebonden reïntegratiebudgetten, het informatieloket en de casemanager. Eerst iets over de cliëntenparticipatie. Samen met andere fracties hadden wij ingezet op een kaderwet voor cliëntenparticipatie. Het kabinet is niet aan die wens tegemoetgekomen. Dat spijt ons. Uit de door het kabinet ontwikkelde voorstellen blijkt duidelijk dat het cliëntenparticipatie heel serieus neemt. Dat is belangrijk. Voor dit moment neem ik er dan ook genoegen mee dat het wordt geregeld in de materiewetten. Er heeft een aantal modellen voor cliëntenparticipatie gecirculeerd. In lijn met het door de fractie van GroenLinks ingediende amendement vinden wij het voorstel van de landelijke cliëntenorganisaties het meest aantrekkelijke. Immers, zo zijn de onafhankelijkheid en zelfstandigheid van cliëntenparticipatie het best gewaarborgd. Daarom hebben wij dit amendement medeondertekend. Toch zijn er hierover nog wel enkele opmerkingen te maken. De landelijke Gehandicaptenraad heeft een punt waar het gaat om de representativiteit van de samenstelling van de cliëntenraad en de wijze waarop vanuit verschillende cliëntgroepen kan worden geparticipeerd. Ik vraag de regering bij de invulling hiervan rekening te houden met mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking. Verder lijkt het mij van belang dat het secretariaat onafhankelijk van de RWI kan opereren. Of er wel of niet een verbinding blijft, zullen wij nog moeten bezien, maar voor de cliëntenraad moet het gaat om onafhankelijke positionering. Anders zou vermenging van belangen kunnen ontstaan die latere processen kan frustreren.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): In het amendement is opgenomen dat het secretariaat bij de RWI wordt ondergebracht. Wilt u dat er nu uit halen?

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Ik wil het er in ieder geval niet heel vast bij onderbrengen. Het moet niet zo zijn dat de secretariaatsmedewerkers van de RWI dezelfde zijn als die van de cliëntenraad.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Dat lijkt mij logisch.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Zoals het er staat, zou het kunnen, maar dan wel met een lossere, onafhankelijke positionering. Anders krijg je iets anders in het proces. Of de tekst van het amendement daarvoor nog moet worden gewijzigd, moeten we nog maar eens bespreken. Het gaat erom dat het onafhankelijk functioneren van de cliëntenraad vraagt om onafhankelijke ondersteuning. Als we het daarover eens zijn, zoeken we nog wel uit in welke vorm dat moet worden gegoten.

De PvdA-fractie hecht eraan dat cliëntenparticipatie op alle niveaus en geledingen van het uitvoeringsproces een rol heeft. In dat kader wijs ik op het feit dat het voorschrift tot cliëntenparticipatie in de Algemene bijstandswet wel door bijna alle gemeenten wordt uitgevoerd, maar op een heel

verschillende wijze, van strikt tot losjes. Soms is er geen ondersteuning en soms wel. Ik vraag om stroomlijning en versterking van de participatie op gemeentelijk niveau. De minister kan hierover met de VNG overleggen. Ook is het mogelijk dat de inbedding die in de bijstandswet is vastgelegd wordt aangesloten bij de manier waarop dit in het kader van SUWI is geschied.

Wij hebben een brief ontvangen van de Klant Centraal, het nieuwe samenwerkingsverband van cliëntenorganisaties. Gevraagd wordt om steun tijdens het overgangsproces zodat men zijn taak beter kan invullen. Hoe kijkt de minister hier tegenaan?

De succesvolle opleiding van LKU (Landelijke Kadertraining van Uitkeringsgerechtigden) is een gezamenlijk initiatief van gemeenten, Divosa, en landelijke cliëntenorganisaties. Het ministerie heeft hier ook een stukje ondersteuning inzitten. LKU ziet haar subsidie allen maar afnemen. Dit jaar is 10% gekort. Op mijn eerdere vragen heb ik van de minister een wazig antwoord gekregen en toen ik het verslag nalas, begreep ik er helemaal niets meer van. Dat ligt misschien aan mij, maar alleen de zon gaat voor niets op. Wij menen dat er een goede doorstart moet komen nu cliëntenparticipatie zo centraal in het proces is opgenomen. Tevens dient er sprake te zijn van voldoende financiën voor ondersteuning en scholing. Een afspraak met het UWV, de gemeenten en het CWI zou in dat kader een goede zaak zijn. Men verzorgt ook opleidingen voor uitvoerders van uitvoeringsinstellingen die leren omgaan met cliëntenparticipatie. Dit is uiterst effectief. Ook de gemeenten zijn hier zeer tevreden over. Ik nodig de minister uit om hierin een eind mee te gaan.

Ik vraag ook de aandacht van de minister voor de rechten van klanten bij reïntegratiebedrijven. Die moeten onderdeel vormen van de opdracht en het contract van de opdrachtgever. Daar horen ook plichten bij. De Wet boeten en maatregelen is van toepassing op mensen die een uitkering hebben. Te overwegen valt om, indien er sprake is van een persoonsgebonden reïntegratiebudget uit publieke middelen, de benutting daarvan onder de werkingssfeer van de Wet boeten en maatregelen te brengen. Ik hef niet de vinger om te zeggen: dit mag niet en dat mag niet. Het gaat mij erom dat mensen meer kansen krijgen doordat ze een budget krijgen dat ze naar eigen inzicht kunnen benutten. Het gaat echter wel om publieke middelen waar verantwoord mee moet worden omgegaan. Gebeurt dit niet, dan moet de stelling gehanteerd worden dat tegenover rechten ook plichten staan. Overigens vindt de PvdA-fractie dat er een kaderwet cliëntenparticipatie moet komen.

Het persoonsgebonden reïntegratiebudget is een belangrijk instrument om de reïntegratie van de werkloze of arbeidsgehandicapte te bevorderen. Inmiddels is in diverse sectoren van de samenleving zichtbaar dat persoonsgebonden reïntegratiebudgetten goed werken en een betere dienstverlening op maat leveren. Belangrijk is ook dat mensen meer verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de keuze en de vorm van een reïntegratieplan. Wij waarderen dan ook de uitbreiding van doelgroepen, die in de eerste nota van wijziging door de regering is voorgesteld. Toch wil de regering nog altijd het persoonsgebonden reïntegratiebudget pas toestaan, als de werkgever in gebreke is gebleven bij zijn reïntegratie-inspanningen. Zeker als het gaat om een reïntegratie buiten de eigen werkgever, is de vraag of dit nu zo verstandig is. Natuurlijk is het belangrijk dat er bij het UWV een second opinion wordt gevraagd, wat niet voor iedereen is er aanleiding voor een reïntegratiebudget als er andere opties zijn. Hoe zit het dan echter met mensen die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn, die niet meer bij hun werkgever terecht kunnen, terwijl de werkgever dat best wil, maar het gewoon niet kan? Dan is er geen sprake van in gebreke blijven. Denk eens aan het midden- en kleinbedrijf, aan een bedrijf met drie werknemers. Als de aard van de beperking van de werknemer zodanig is dat hij echt niet meer in dat bedrijf te plaatsen is, kan die werknemer dan niet met een persoonsgebonden reïntegratiebudget elders aan de slag? Dat lijkt mij jammer en niet goed. Daarom vindt mijn fractie ook dat in zo'n geval en na een second opinion van het UWV een persoonsgebonden reïntegratiebudget bereikbaar moet zijn. De PvdA-fractie heeft daarom een amendement ingediend, medeondertekend door de VVD-fractie en de D66-fractie, dat ertoe moet leiden dat voor de categorie die ik genoemd heb, een persoonsgebonden reïntegratiebudget beschikbaar is.

Het informatieloket is er nog niet. Voor veel mensen is de sociale zekerheid ondoorzichtig en vaak eng. Men wil een drempelloos informatiepunt om over de mogelijkheden van een persoonsgebonden reïntegratiebudget, de WAO, de bijstand en wat dies meer zij informatie te krijgen. De ervaringen in het land bij een aantal uitvoeringsinstellingen, bijvoorbeeld USZO, laten zien dat zo'n drempelloos loket of een telefoonlijn – denk aan de belastingtelefoon – vaak informatie veel toegankelijker voor mensen maakt. Zij worden daar zelfredzamer en mondiger van en zijn in staat om betere keuzes te maken. Daarmee worden ook gemeenschapsmiddelen effectiever benut. Ik pleit dus voor het tot stand komen in het bedrijfsverzamelgebouw van zo'n informatiepunt, met telefoonlijn. Ik overweeg een motie op dit punt in te dienen en nodig de minister dan wel de staatssecretaris uit om daarop te reageren. En ik hoop dat beide bewindslieden het niet erg vinden, dat ik soms ''staatssecretaris'' zeg als ik de minister bedoel en omgekeerd.

De aanwezigheid van een casemanager is een belangrijk onderdeel van de SUWI-operatie. Bij elke instantie zou er één vast aanspreekpunt moeten zijn voor de cliënt. Tussen beide kunnen afspraken gemaakt worden over wederzijdse rechten en plichten. Zo ontstaat een gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel voor de reïntegratie. Daaraan ligt natuurlijk wetgeving ten grondslag, maar het is belangrijk dat een reïntegratieplan van iemand helder is en dat de uitvoeringsinstelling de cliënten op basis van zo'n document kan aanspreken. In het voorstel wordt veelvuldig verwezen naar die functie, evenals in de nota naar aanleiding van het verslag en de memorie, maar het wordt niet wettelijk vastgelegd. Nu gaat het mij er niet om, aan uitvoeringsinstellingen voor te schrijven hoe je precies die casemanager in de organisatie positioneert. Het gaat mij er om dat die functionaliteit als principe een essentieel onderdeel is van dat proces van aan elkaar haken van uitvoeringsorganisaties. Het gaat mij om een vloeiende gang van de individuele cliënt door verschillende faciliteiten waar je gebruik van moet

maken, die ieder voor zich gespecialiseerd van aard zijn tot en met dat reïntegratiebedrijf. Mijn fractie vindt dat vaste aanspreekpunt als functie van wezenlijk belang. Daarom heb ik terzake een amendement voorbereid, maar alvorens dat in te dienen wil ik van de minister horen hoe hij hierover denkt. Eerder heeft hij zich enthousiast betoond, maar maandag klonk zijn mening opeens wat minder. Dat verbaast mij enigszins. Veelvuldig wordt namelijk ik in de toelichting op de wet gesproken over de functionaliteit van de case-manager. Ik ben dan ook van mening dat je over die functionaliteit in de wet een bepaling moet opnemen.

Mijn volgende punt betreft de uitvoeringsorganisaties. De gemeente heeft volgens artikel 73 van de invoeringswet een zorgplicht voor de sociale activering. Eergisteren hebben wij hierover tijdens het wetgevingsoverleg gesproken. De zorgplicht, die mede is gerelateerd aan maatschappelijke activering, geldt echter niet voor iemand die een WAO, WAJONG of andere UVI-uitkering heeft. Hierover heb ik een vraag gesteld, maar daarop geen antwoord gekregen. Wat mij betreft is het van tweeën één: of de mensen waarvoor sociale activering het enig mogelijk is vallen onder het zorgbereik van de gemeenten en er komt een aanvullende financiering van de UVI of de UVI krijgt het equivalent van de zorgplicht voor de mensen die daar een uitkering krijgen, maar waarvoor in de toekomst misschien niet direct werk is. Voor hen zou sociale activering op de heel lange termijn wel effectief kunnen zijn. Ik nodig de regering nogmaals uit actie te ondernemen. Mocht zij dat niet doen, dan heb ik ook op dit punt iets voorbereid.

Voorzitter. Het UWV wordt een ZBO. Er is een kaderwet ZBO en gelet op het gestelde daarin is voor het UWV sprake van een lichte ZBO-constructie. Dat betekent dat de minister veel invloed en zeggenschap op beleidsniveau heeft. Hij is ook eindverantwoordelijk voor het UWV. Ten opzichte van de Arbvo heeft de minister meer bevoegdheden en dat vinden wij erg verstandig en erg belangrijk. Daar laat ik het bij.

Het UWV heeft ook taken die betrekking hebben op de premie-inning. Die collectioneringsfunctie is heel belangrijk. Wij moeten namelijk niet vergeten dat het geld voor de uitkeringen ergens vandaan moet komen. Het geld wordt opgebracht door werkgevers en soms door de werkgevers en de werknemers gezamenlijk. Dat is afhankelijk van het soort premie. Bij het vormgeven van de nieuwe organisatie zal het UWV voor branches of sectoren clustergewijs de premie-inning tegen de daar geldende tarieven doen. Er moet op gelet worden dat zij adequaat en effectief kan opereren. Ik vind het dan ook belangrijk dat wij ons niet alleen maar focussen op de rol van het UWV als opdrachtgever bij de reïntegratie, maar dat wij ook letten op een goede en volwaardige invulling van haar rol bij de premie-inning. De verschillende taken maken de vormgeving van de organisatie lastig. Tegelijkertijd is de vereenvoudiging, onder andere vanwege de dagloonberekening, op zeer afzienbare termijn een instrument waarmee de uitvoering wordt versimpeld. Het voorgaande betekent wel, dat bij de vormgeving van de UWV-organisatie helder voor ogen gehouden moet worden dat er randvoorwaarden voor die vormgeving gelden. De organisatie moet geschikt zijn voor sectoraal optreden, maar met het oog op de reïntegratiefunctie ook voor regionaal optreden. De oude kolommenstructuur zal uiteindelijk binnen de organisatie niet meer een herkenningspunt zijn. De vormgeving zal veeleer de primaire taken van de uitvoeringsorganisatie betreffen. Eigenlijk zal sprake zijn van het karakter van een matrixorganisatie. Hierover zal ik verder niet uitweiden, want wij gaan niet over het vormgeven van organisaties, maar wat wij wel doen, is aangegeven aan welke randvoorwaarden de organisatie moet voldoen. Daarom maakte ik deze opmerkingen. De organisatie zal in ieder geval in staat moeten zijn om ook op regionaal niveau afspraken te maken. Zij is opdrachtgever bij de reïntegratie. Verder maakt zij afspraken met de arbeidsmarkt op regionaal niveau om ervoor te zorgen dat de betrokken mensen zo snel mogelijk worden doorgeleid naar nieuwe arbeidsplaatsen. Dit gebeurt via reïntegratiebedrijven, maar ook via het aansluiten op afspraken tussen sociale partners in de vorm van een mantel- of een sectorcontract. Op dat niveau moeten er mandaten zijn om die afspraken te kunnen maken. Op deze randvoorwaarden zullen wij de minister aanspreken bij de verdere invulling van de organisatie.

In het wetgevingsoverleg zijn wij al uitgebreid ingegaan op de bovenwettelijke taken. Daarover kan ik nu dus kort zijn. Er is op dit punt nogal wat ruis bij marktpartijen. Men is bang dat de publieke organisatie bij de bovenwettelijke uitkeringen te veel private taken overneemt. Het is echter onmogelijk om de bovenwettelijke verzekeringen bij de USZO weg te halen. Het is ook de vraag of dit wel wenselijk is. Mijn fractie is van mening dat GAK en USZO op dit punt geen nieuwe taken moeten krijgen, want het uitgangspunt is dat een publieke organisatie geen private taken uitvoert. Daarbij moet echter ook redelijkheid worden betracht. De publieke organisatie moet vitaal en levenskrachtig zijn. Wij kunnen leven met de afspraak zoals verwoord in een nota van wijziging dat de regering na een jaar een plan zal hebben opgesteld om een en ander verder in te vullen. Wij hebben er dan ook van afgezien op dit punt piketpaaltjes in de wet op te nemen. Ik zeg tegen de betrokken marktpartijen dat zij zich niet zo ongerust moeten maken. Zij worden er niet minder van. Er wordt nauwlettend op toegezien dat de bovenwettelijke taken op marktconforme wijze zullen worden uitgevoerd, voorzover dat te verifiëren is uiteraard. De uitdaging voor de regering is om dit zichtbaar en transparant te maken. Aan het adres van de sector van de schilders merk ik op dat er maar een instantie is die een geheel geïntegreerde premie-inning kan uitvoeren, namelijk het UWV.

De Sociale verzekeringsbank is min of meer geruisloos in het wetsvoorstel terechtgekomen. Het getuigt van consistentie dat de Svb hierin een plaats heeft gekregen. De raad van advies zal op een andere wijze worden samengesteld en dat zal even slikken zijn. Ik hoor graag te zijner tijd van de regering op welke wijze een en ander precies gestalte krijgt. Het lijkt mij niet goed om van de ene dag op de andere de aanwezige expertise te laten verdampen door de instelling van een geheel nieuwe raad van advies. Ik wens de regering wijsheid toe bij het vinden van een oplossing waarin de continuïteit gewaarborgd is.

De Svb heeft nog niet zo lang geleden bepaald dat er op negen plaatsen in het land loketten voor het publiek moeten zijn. Ik hecht eraan

dat er op termijn wordt aangesloten bij de bedrijfsverzamelgebouwen. Dat is noodzakelijk als wij echt willen dat er één plek is waar mensen terechtkunnen voor alles wat met werk en uitkering te maken heeft. Ook voor de Svb geldt dat de cliëntcontacten daar thuishoren. Dat zal niet voor iedereen kunnen. Overigens geldt dit eveneens voor de medische keuringen, ook al vind ik dat die op termijn wel aan die lokaliteit gekoppeld behoren te worden. Daar mogen wij wel even de tijd voor nemen, want het ligt niet in de bedoeling om grote desinvesteringen te doen, maar helder moet zijn dat na een periode van vijf tot acht jaar alle publiekscontacten en alle frontoffices in dat bedrijfsverzamelgebouw gehuisvest zijn. Pas dan is het mogelijk de toegang tot al die loketten te comprimeren, zodat mensen slechts één deur ingaan en volledig geholpen weer naar buiten komen.

Op dit moment wordt gewerkt aan een inventarisatie van de ICT in de socialeverzekeringsorganisaties. Wij krijgen graag spoedig duidelijkheid over de voortgang op dit punt. Wij zijn uiterst huiverig voor grootschalige systemen, maar erkennen tegelijkertijd dat de communicatie, de standaardisering van de gegevens en de systeemondersteunende toepassingen van vitaal belang zijn. In de nota van wijziging die wij gisteren ontvingen, staat dat er een bureau keteninformatie zal worden opgezet. Ik ga ervan uit dat dit bureau een centrale, door de minister aangestuurde instantie is en dat dit bureau de regie heeft over de ontwikkeling van deze vorm van informatievergaring en daarin een toetsende rol heeft. Dat zou een mooie uitvoering zijn van een motie die ik ooit daarover heb ingediend, waarin staat dat de regering de verantwoordelijkheid heeft voor en de regie over de architectuur van de informatiesystemen. Ik zou het uiterst ongelukkig vinden als dit bureau vervolgens aan één van de ZBO's wordt gekoppeld. Dat zou onverstandig zijn en ik dring er dan ook bij de minister op aan om deze cruciale regiefunctie, waar wij de minister direct op aan kunnen spreken en die ook iets zegt over zijn onafhankelijkheid ten opzichte van de verschillende partijen die met elkaar moeten samenwerken en daarin verschillende belangen hebben, aan het ministerie te koppelen.

Dan kom ik aan het vierde blok punten dat ik aan de orde wil stellen en dat betreft reïntegratie en opdrachtgeverschap. De verantwoordelijkheid voor het opdrachtgeverschap in de huidige voorstellen geeft aanleiding tot vragen. Het wordt mij wel steeds duidelijker, maar frustrerend is dat de wet eigenlijk niet echt over reïntegratie gaat. Dat komt doordat hier sprake is van reïntegratie via de markt. Op de markt is het sturingsprincipe in wezen het geld. Dan gaat het erom hoe het geld versleuteld wordt naar de mensen die gereïntegreerd moeten worden. Dat laat zich niet zo goed in wetgeving vertalen; misschien wel in AMvB's, maar die kennen wij nog niet. Dit frustreert de PvdA-fractie mateloos. Hier was het allemaal om begonnen, maar er is geen duidelijk zicht op. Ik hecht eraan dat hierover meteen na de zomer helderheid gegeven wordt. De sleutel tot het slagen van de operatie is dat er duidelijkheid is over het verstrekken van de subsidies. Op die manier kan reïntegratie tot stand komen. Daarbij is het van belang om te weten wie toetst en op welke wijze verantwoord wordt dat publieke middelen goed en zorgvuldig besteed worden en voldoende rendement hebben. In dit kader is het belangrijk om te weten hoe duurzame arbeid gedefinieerd wordt? Voor de PvdA-fractie is dat niet arbeid gedurende een periode van zes maanden, want dat is seizoensarbeid. Bij duurzame arbeid moet het ten minste gaan om een aanstelling van een jaar. Daar kan iemand daadwerkelijk verder mee komen.

Dit zijn zaken die zich niet in de voorliggende wetten openbaren, maar die wel van vitaal belang zijn. Ik heb afgelopen maandag tijdens het algemeen overleg ook aangegeven dat ik vind dat deze zaken onderdeel van wetgeving zouden moeten zijn. Ik ga ervan uit dat zij straks bij de evaluatie onderdeel worden van wettelijke kaders. Ik hecht in ieder geval aan snelle informatievoorziening over de verdere ontwikkeling. Uiteraard begrijp ik dat niet alles tegelijk kan en dat sommige zaken nog niet afgerond zijn.

De heer **De Wit** (SP): Het betoog van mevrouw Noorman horend, stel ik de vraag of het niet voor de hand ligt om inzake de besteding van publieke middelen een onafhankelijke toetsing plaats te laten vinden. Zij stelt zelf vast dat het niet te controleren valt. Wat vindt mevrouw Noorman van het voorstel, dat ik samen met mevrouw Schimmel heb gedaan, om te komen tot een onafhankelijke inspectie door een onafhankelijk college dat buiten het ministerie om de bevoegdheid krijgt om te toetsen? Ik heb daar een amendement aan toegevoegd om de bevoegdheid te geven om in de bedrijven te controleren.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Ik bewaar deze vraag tot ik kom te spreken over toezicht en advies. Overigens weet de heer De Wit dat ik samen met mevrouw Van Lente een amendement heb ingediend over de toezichtsfunctie. Ook daar kom ik op terug.

Ik wil nog een paar dingen vragen over het opdrachtgeverschap. Ik zie daarbij af van het op een rijtje zetten van de zaken. Het zal dan immers iedereen duizelen. De regering stelt voor om, zolang het dienstverband tussen de twee en de zes jaar duurt, de werkgever op te laten treden als opdrachtgever. De regering stelt tevens voor om ook als het dienstverband verbroken is, en de werknemer is ontslagen, de werkgever op te laten treden als opdrachtgever. Hoe hard is dat echter? In het wetgevingsoverleg heb ik het voorbeeld gegeven van een werknemer die het opdrachtgeverschap van de werkgever niet ziet zitten. Er is sprake van ruzie, de werknemer ziet het niet meer zitten in het bedrijf, maar hij heeft substantiële kansen op werk elders. Hoe gaat het UWV hiermee om? De werknemer zal erop wijzen dat de werkgever de rol van opdrachtgever wil hebben, omdat er een verzekeringscontract bestaat met een arbodienst inclusief een reïntegratiedienst. De werknemer ziet echter op enige termijn reële mogelijkheden op werk elders. Ik probeer grip te krijgen op de vraag wanneer het opdrachtgeverschap van een werkgever ophoudt. Als een werkgever erop wijst dat er een overeenkomst bestaat in het kader van een mantelcontract met de sociale partners en dat de zekerheid bestaat voor de werknemer dat er aan het einde van het traject een baan ligt, is er iets voor dit verhaal te zeggen als iemand reeds een partiële uitkering

heeft. Wat als de werknemer zegt ook op een andere manier een baangarantie te kunnen verkrijgen? Welke keuze wordt dan gemaakt? Is hier sprake van een ''kan''-bepaling? Wie weegt een en ander? Ik vraag de staatssecretaris om hierop uitvoerig in te gaan, opdat ik een scherpe focus krijg op de zaken. Ik laat het daar dan een beetje van afhangen hoe ik met een en ander omga.

In eerdere stukken is aan de Kamer voorgesteld dat sociale partners in de vorm van een mantelcontract of een sector-overeenkomst opdrachtgever kunnen zijn op sector- of brancheniveau voor reïntegratie. Het is natuurlijk zo dat als de sociale partners dit betalen, zij kunnen doen wat zij willen. Wat als er ook publieke middelen in een contract worden gestopt? Op het moment dat sociale partners afspreken om reïntegratietrajecten inclusief een baangarantie te laten ontwikkelen door een reïntegratiebedrijf – hopelijk volgens aanbesteding met de normale marktcriteria – is dat een uiterst aantrekkelijk vorm van reïntegratie. Het lijkt mij toe dat daarin moet worden geïnvesteerd en dat het vooral voor mensen die een beperking hebben, van groot belang is dat sociale partners zich medeverantwoordelijk voelen voor het weer aan de slag krijgen van mensen en daartoe activiteiten ontplooien. De FNV heeft mij eens het volgende als voorbeeld genoemd. Volgens mij is dat een goed voorbeeld van hoe het zou kunnen. Er zijn sectoren, zoals de transportsector waarin veel mensen een probleem met de bewegingsmotoriek krijgen met als gevolg dat zij niet goed meer in die sector kunnen werken. Tegelijkertijd is er in de beveiligingssector een grote behoefte aan mensen die op een bepaalde manier in het leven staan en de beveiligingsrol ook met zo'n beperking goed kunnen vervullen. Kunnen de sociale partners niet voor verschillende sectoren een onderling traject afspreken? En is het dan niet logisch of aardig dat de overheid dat soort trajecten waarbij de plaatsing aan het eind behoorlijk is gegarandeerd, medefinanciert via een persoonsgebonden budget of via het UWV, die er dan wat koppengeld naast zet? Het is mijns inziens belangrijk dat boven tafel te krijgen, want zulke trajecten bieden perspectief.

Mijn fractie is van mening dat hoe het ook zij, daar waar publiek geld wordt geïnvesteerd in reïntegratie een vorm van no cure, no pay moet worden geïntroduceerd. Aan het begin van het traject zal enige vergoeding moeten worden gegeven, maar pas wanneer er sprake is van plaatsing zal er echt worden betaald en dan zal ook de kwaliteit van de plaatsing moeten worden getoetst. Op hoe dat moet gebeuren, komen wij nog.

Een aantal van de opmerkingen die ik wilde maken, bewaar ik tot wij de AMvB's waarin dat allemaal wordt geregeld, in ontwerp voor ons hebben. Ik vind het wel lastig het zo te doen, maar het is niet anders.

Ik wil nu nog wel de verzekering dat de hoogte van de budgetten die beschikbaar zijn voor traject-, bemiddelings- of plaatsingsfinanciering in redelijke mate worden afgestemd op het individu, de met dat individu samenhangende problematiek en de daarmee verbandhoudende noodzakelijke om-, her- of bijscholing. Als dat niet zo is, kan er een probleem ontstaan doordat de mogelijkheid van kostbare scholing die soms nodig is om mensen nog voor jaren aan de slag te houden, niet wordt benut, omdat de organisatie het meeste geld verdient door snel iemand op een werkplek te zetten. Dat betrokkene dan na anderhalf jaar daar weer weg is, is dan jammer, vindt men. Maar wij als gemeenschap en, als het om publieke middelen gaat ook de overheid, hebben er belang bij dat mensen hun leven lang productief kunnen zijn. Daar hoort ook scholing bij, ook als die soms kostbaar is. Ik vraag de regering dan ook in de verdere uitvoering te waarborgen dat de scholingsfaciliteiten beschikbaar zijn en blijven en medegefinancierd worden. Dat heeft ook te maken met persoonsgebonden budgetten.

Ik zeg dit ook omdat ik uiterst ongerust ben over de centra vakopleidingen en de diepe stilte die daar om hangt. De regering heeft ons al een jaar geleden toegezegd dat er voorstellen over zouden komen. De centra zijn geen onderdeel van deze wetgeving en worden zelfs gehaald uit het traject Meegaan met arbeidsvoorziening. Dat neemt evenwel niet weg dat zo'n centrum een vitale en levensvatbare organisatie moet zijn. Ik heb het niet over incidentele problemen, maar over de functionaliteit die noodzakelijk is voor de arbeidsmarkt, want als er iets helder is, dan is het dat wij in Nederland nog veel te weinig investeren in (beroeps)scholing en opleidingen die maken dat mensen duurzaam aan de slag kunnen blijven. Het is van vitaal belang voor een gezonde arbeidsmarkt dat opleidingen daadwerkelijk ingevuld worden. Infrastructuren mogen niet verloren dreigen te gaan in de rush om met SUWI tot een goed resultaat te komen.

Ik ben het niet eens met de terughoudende rol die de regering kiest bij het toezicht op de integratiemarkt en de regels daarvoor, bijvoorbeeld inzake tariefstelling. Wij zijn voorstanders van een open reïntegratiemarkt, geen misverstand daarover, maar wij vinden dat toezicht noodzakelijk is op de spelregels, de tariefstelling en het resultaat. Het aanbesteden van reïntegratietrajecten als zodanig mag niet tot de cao-afspraken horen. In de cao mag wel worden neergelegd dat er trajecten zullen komen, maar niet mag worden vermeld welk individueel integratiebedrijf in aanmerking komt voor de aanbesteding of welke bedrijven bij openbare aanbesteding zullen worden betrokken. Dan zal er ook geen enkele belemmering zijn om via de NMa toezicht op mededinging te houden. Ik heb daarover vragen gesteld tijdens het wetgevingsoverleg, maar die zijn niet beantwoord. Ik heb gevraagd om een schriftelijk verslag en ik zou graag zien dat dit er ligt voor de tweede termijn van de Kamer.

Ik wil nu iets zeggen over Europese aanbesteding. Dit heeft ook iets te maken met de aard en de soort van de markt. In het verslag heb ik gevraagd naar de mate waarin de spelregels voor Europese aanbesteding aan de orde zijn. Ik heb verder gevraagd of dit niet zou kunnen leiden tot heel grote reïntegratieopdrachten. Wij hebben per slot van rekening een hele grote UWV en als er maar één instantie daarbinnen voor deze partij reïntegratiecontracten afsluit, zou dit wel eens binnen de Europese spelregels kunnen vallen. Dan zullen er grote claims worden gelegd. Wij hebben daarmee eenmaal ervaring opgedaan en die is niet voor herhaling vatbaar. De reïntegratiemarkt hoort fijnmazig te zijn. Het opdrachtgeverschap moet gedifferentieerd zijn, want alleen dan lukt het

om mensen op een goede manier weer aan de slag te krijgen. Ik vraag de regering te waarborgen dat de Europese aanbestedingsregels voor het UWV, maar ook voor een aantal grote opdrachtgevers als grote gemeenten, niet leiden tot grootschalige contracten. Dit zal immers per definitie leiden tot onderaanbesteding. Dan wordt de markt steeds diffuser en wij hebben daarvan ook in de sociale zekerheid al eerder voorbeelden gezien die niet voor herhaling vatbaar zijn. Daarom zoek ik naar enige waarborgen die bevorderen dat eventuele onderaanbesteding – die kan nu eenmaal niet altijd worden vermeden – transparant is. Misschien kan een vorm van registratie worden ingevoerd zoals in de bouw wordt gebruikt. Ik denk dat dit nodig is, want de markt moet nog worden opgebouwd. Het is nu een oerwoud met 750 partijen waarin ''graaien, graaien, graaien'' het motto is, maar wij hebben nog niet gezien wat dit oplevert. Ik ga ervan uit dat de regering hierin ook geïnteresseerd is, want het gaat er toch om dat mensen aan de slag worden geholpen.

Daarom ben ik wat ongerust over de voortdurende stroom van brieven van verzekeraars die bang zijn dat zij geen full-servicepakketten kunnen aanbieden aan werkgevers waarin zij niet alleen arbodiensten aanbieden en de PEMBA-premie wegverzekeren, maar ook een volledig reïntegratiepakket. Als dit gebeurt, weet ik zeker dat er een volstrekt diffuse en ondoorzichtige markt zal ontstaan. Als ik in een brief lees dat de verzekeraars van mening zijn dat de werkgever na het eerste ziektejaar niet naar een reïntegratiebedrijf mag stappen, denk ik dat de verzekeraars het nog steeds niet hebben begrepen. Willen de bewindslieden helderheid verschaffen over dit standpunt?

Ik wil nu ingaan op de sancties en prikkels. Ik heb al eerder aangegeven dat ik mij kan vinden in de prikkels voor de uitvoeringsorganisatie die de regering in haar voorstellen zal opnemen. Er zijn echter meer sancties en prikkels denkbaar in het stelsel. Ik wijs erop dat in de vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht is opgenomen dat een bestuurlijke uitvoeringsorganisatie die zich niet juist gedraagt jegens een cliënt, een compensatie zou moeten verstrekken. Die mogelijkheid zit bijvoorbeeld in de Bijstandswet. Een gemeente die zelf een fout maakt, bijvoorbeeld door een onjuiste uitkering te verstrekken en twee jaar na te laten daarop te appelleren, mag de onterecht verstrekte uitkering niet meer terugvorderen. Kortom: als je je werk niet goed doet, heb je een probleem.

In dit hele systeem zit niets wat de uitvoeringsorganisaties prikkelt om scherp te zijn in de richting van de individuele cliënt. Als ze het fout doen, ook in de richting van de cliënt, moet een zekere compensatie worden uitgekeerd. De PvdA-fractie vindt dat belangrijk. De belastingdienst betaalt je immers ook rente als zij is uitgegaan van een verkeerde berekening of zij laat je betalen als je het zelf niet goed hebt gedaan. Het gaat hier om heel grote bedragen en dan is het de vraag waarom de cliënt altijd degene is die moet betalen voor het niet goed functioneren, bijvoorbeeld te laat uitbetalen, van een uitkeringsorganisatie. Ik vind dat niet in de rede liggen en daarom vraag ik hier de aandacht van de regering voor. Misschien is de regering bereid om met een notitie te komen die ertoe kan leiden dat de prikkels en de ''checks and balances'' in het systeem over en weer werken? De klant heeft rechten en wel degelijk ook plichten, maar dat moet ook voor de uitvoeringsorganisatie gelden. Als zij het niet goed doet, moet zij dat voelen.

De PvdA-fractie wil objectief en onafhankelijk toezicht. De regering schenkt daar enige aandacht aan. Zij vindt zelf dat de vorm van een agentschap onafhankelijk en dynamisch toezicht mogelijk maakt. Mijn fractie is echter niet overtuigd door de wijze waarop de regering dit voorstel heeft gedaan. De regering is vol goede bedoelingen, maar de gekozen oplossingen zijn zeker niet goed genoeg. Dat is de reden dat mijn fractie samen met de VVD-fractie een amendement heeft opgesteld dat ertoe strekt de onafhankelijkheid en de zelfstandigheid van het toezicht te waarborgen. Ik heb inmiddels begrepen dat ook de heer Van Middelkoop dit amendement heeft ondertekend; mijn dank daarvoor.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): U pleit voor onafhankelijkheid en zelfstandigheid. Waarom kiest u dan niet voor een zelfstandig bestuursorgaan? Waarom moet het per se een handhavend agentschap worden? Door zo'n constructie komt het beleid en het toezicht volgens mij te dicht op elkaar te zitten.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Dat hoeft niet. Ik denk dat in het amendement een keurige muur wordt gezet tussen het beleid en het toezicht daarop. In ons amendement wordt het agentschap transparant en controleerbaar. Verder wordt goed zichtbaar wat de minister hierover te zeggen heeft. Wij kiezen niet voor een zelfstandig bestuursorgaan, omdat je dan te maken krijgt met een raad van advies of een hoger bestuursorgaan als een soort buffer. Die buffer heeft echter geen toegevoegde waarde, omdat een en ander onder de verantwoordelijkheid van de minister blijft vallen. Het is niet de bedoeling om het toezicht te scheiden van de minister. Wij willen het transparant maken en het scheiden van de uitvoeringsorganisatie, voorzover het gaat om beleid en de uitvoering daarvan op het ministerie. Toezicht is onafhankelijk als het is gescheiden van het beleid en de uitvoering. Dat betekent dat het heel goed in een agentschap kan worden ondergebracht. Overigens is ook het Ctsv van mening dat dit goed kan, mits het met voldoende waarborgen wordt omkleed. Ik vond het een uitdaging om dit op te pakken. Ik wijs de heer Harrewijn er verder op dat er in de discussie over de onderwijsinspectie van uit wordt gegaan dat het mogelijk is om het toezicht zo te positioneren dat het transparant is, de Kamer bediend wordt en er duidelijkheid is over de verantwoordelijkheid van de minister. Ik zie de toegevoegde waarde van een zelfstandig bestuursorgaan niet en ben ervan overtuigd dat een agentschap de beste mogelijkheid is als die functioneert onder strikt geclausuleerde voorwaarden. Die voorwaarden hebben wij dan ook in ons amendement opgenomen.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): De minister wordt wel de baas van de toezichthouder.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Hij zou ook de baas van het zelfstandige bestuursorgaan zijn.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Hij kan niet de baas worden van een zelfstandig bestuursorgaan. De

minister heeft slechts bepaalde bevoegdheden.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Dat is helemaal onjuist. De minister moet namelijk ook over een zelfstandig bestuursorgaan verantwoordelijkheid afleggen in de Kamer. Dat gebeurt ook bij de arbeidsvoorziening en het ESF. De minister is eindverantwoordelijk en de Kamer kent uiteindelijk dan ook maar één aanspreekpunt: de minister.

De heer **De Wit** (SP): Dan is toch de vraag van de onafhankelijkheid van het toezicht aan de orde, niet alleen ten opzichte van de minister maar ook ten opzichte van het orgaan waar toezicht op wordt uitgeoefend. U zegt wel dat het Ctsv uiteindelijk instemt met het voorliggende voorstel, maar u weet ook dat het Ctsv voorheen geheel andere ideeën had en met name de noodzaak van onafhankelijkheid buiten het ministerie bepleitte. Noodgedwongen gaat het college nu akkoord met het voorstel, maar het is principieel van mening dat het toezicht buiten het ministerie moet liggen om de onafhankelijkheid te waarborgen.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Ik heb dat rapport van Peter Nicolai ook gelezen – ik ken hem al 40 jaar – en ik ben het niet met hem eens. Zijn opvatting over het begrip ''toezicht'' is niet gerelateerd aan de verantwoordelijkheid van de minister voor het geheel. De opvatting in zijn notitie doet denken aan de Hoge Colleges van Staat. De aard van het onderzoek van de Rekenkamer is niet gelijk aan het toezicht dat de minister nodig heeft om verantwoordelijk te kunnen zijn voor de uitvoeringsorganisatie. Dat is de opvatting van de Rekenkamer en van de vorige secretaris van de Rekenkamer.

De heer **De Wit** (SP): Ik raad u aan om het interessante rapport van uw partijgenoot, en beoogd voorzitter van de Raad voor werk en inkomen, Jan van Zijl uit 1996 te lezen over het Ctsv-onderzoek. U schermt met de positie van de Algemene Rekenkamer, maar andere toezichtcolleges in dit land hebben veel verdergaande bevoegdheden dan de Rekenkamer. Ik verzoek u om toch nog eens te kijken naar het onafhankelijk onderzoek. Bent u van mening dat in uw voorstel de bevoegdheden van de inspectie ver genoeg gaan? U spreekt over graaien en over de verzekeringsmaatschappijen. Heeft de inspectie op de manier die u geformuleerd heeft, voldoende bevoegdheden om op dat graaien te letten en om te controleren wat er door de private bedrijven wordt gepresteerd?

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Wij moeten een goed onderscheid maken tussen de verantwoordelijkheid van de minister voor een uitvoeringsorganisatie en het deel van de financiën van de Raad voor werk en inkomen dat het subsidietraject betreft en dat zich beperkt tot de rechtmatigheid en doeltreffendheid. Vanuit die verantwoordelijkheid is het nodig dat aan de minister, en tegelijkertijd transparant aan de Kamer, onderzoeksbevindingen gerapporteerd worden. Die functie heeft de minister nodig om zijn verantwoordelijkheid waar te maken. In die constructie past uitstekend een agentschap, mits dat separaat gepositioneerd is. Eergisteren hebben wij gehoord dat het zelfs de stad uit gaat. Het moet eigenstandige onderzoeksbevoegdheden hebben en de rapportage moet eigenstandig en transparant zijn, en voorzien van de opvatting van de minister zoals dat ook bij de Rekenkamer gebeurt. In ons voorstel is aan die randvoorwaarden goed voldaan.

Het andere punt betreft de besteding van publieke reïntegratiemiddelen Daar is de minister ook verantwoordelijk voor. Het betreft hierbij niet de uitvoeringsorganisaties maar het toezicht op de besteding van een geldstroom. Ik vind het erg belangrijk dat er een goed toezicht komt op de wijze waarop de geldstroom van publieke reïntegratiemiddelen plaatsvindt. Daar zijn twee aspecten aan verbonden. Wij gaan niet over de bedrijfsvoering, maar wel over de randvoorwaarden, de voorgestelde kwaliteitseisen, en de doeltreffendheid van de besteding van middelen. De opdrachtgevers zullen zich ook moeten verantwoorden over de rechtmatigheid van de besteding van middelen. Daarmee hebben wij bij andere dossiers vervelende ervaringen. Als wij vinden dat het goed moet gebeuren, weet ik zeker dat er niemand is die zegt: laat maar waaien. Wij hebben de zekerheid nodig dat die middelen gevolgd kunnen worden. De wijze waarop dat moet gebeuren laat ik even open. Het moet effectief en doelmatig zijn. Er moet een sluitende verantwoording van de besteding en doeltreffendheid plaatsvinden. In het wetgevingsoverleg hebben wij dat met de minister en de staatssecretaris gewisseld. Er is niet helder genoeg gemaakt hoe het zit met de controle op de besteding van de ESF-middelen die voor een deel een cofinanciering zijn van andere publieke reïntegratiemiddelen. Het is ongewenst dat een toezichthoudende instelling voor een deel publieke reïntegratiemiddelen toetst op de besteding. Een accountantsdienst van het ministerie doet het voor een ander deel. Er kan een diffuse verantwoording ontstaan van de besteding van de middelen. Het gesprek dat wij in het wetgevingsoverleg niet hebben afgemaakt, dient door de regering op papier te worden gezet. Ik wil helderheid over de vraag, op welk moment door wie met welke waarborgen de toetsing plaatsvindt. Er moet worden getoetst aan de hand van de criteria doelmatigheid en doeltreffendheid.

De heer **De Wit** (SP): Het is een zeer principieel punt. Het gaat om miljarden.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Anderhalf miljard.

De heer **De Wit** (SP): Uiteindelijk gaat het over een bedrag van 13 mld gulden. Hoever moeten de bevoegdheden gaan van het toezicht om te controleren of die miljarden rechtmatig en doelmatig zijn besteed? Mag in de private bedrijven op dat punt worden gecontroleerd?

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Het hangt ervan af door wie. Een accountant in opdracht? De regering heeft gezegd dat de Algemene Rekenkamer niet in de boekhouding van een bedrijf mag kijken. Een accountant mag dat wel. In de opdrachtverstrekking kan de wijze waarop verantwoording moet worden afgelegd zo worden geformuleerd, dat de betrouwbaarheid van de verantwoordingsgegevens in voldoende mate is getoetst. Ik zeg niet dat de IWI in bedrijven moet kijken. Ik vind dat een te grote stap. Ik heb begrepen dat men dat ook niet wil. Het zicht op het resultaat van de reïntegratiemarkt en de verantwoording van de doeltreffendheid moeten voor een deel via

de IWI plaatsvinden. Ik wil helderheid over die verschillende processen. Er moeten geen overlappingen plaatsvinden. De Kamer moet een sluitend beeld krijgen van wat er met de publieke middelen gebeurt. Ik vind het amendement niet de oplossing. Het geeft geen antwoord op de vragen die ik in het wetgevingsoverleg heb gesteld. Ik heb van de regering nog geen helderheid.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Hoe komt mevrouw Noorman aan de brief van prof. Nicolaï van het Ctsv? Die brief was ons toegezegd in een gesprek met het Ctsv. Wij hebben die officieel nooit gehad. Weet u waarom?

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Nee, echt niet. Ik ben volledig onnozel. Er zit ook niets achter. Het is ook geen geheim. Het is privaat, ik heb dat gewoon een keer gezien. Dat kan toch?

Ik kom te spreken over de onafhankelijkheid, de zelfstandigheid en de reikwijdte van het toezicht. De PvdA-fractie wil dat de inspecteur-generaal op verzoek van de Kamer zijn bevindingen toelicht en dat de Kamer ongeclausuleerd kennis kan nemen van de toezichtsbevindingen. Wij vinden dat er geen bezwaar kan zijn tegen mondelinge toelichting. Ik wijs erop dat de onderwijsinspectie de Kamer desgevraagd een toelichting geeft en ook andere inspecties, zelfs in openbare zittingen, toelichting geven op hun bevindingen. Ik zou het heel raar vinden als een inspectie wel met de pers praat over een openbaar onderzoeksverslag en dat niet met de Kamer zou mogen. Ik wil de verzekering van de bewindslieden dat deze procedure wordt ingevoerd.

Ik heb al iets gezegd over het toezicht op het ESF. Ik was niet gerustgesteld door de antwoorden die wij in het wetgevingsoverleg hebben gekregen. Ik hoop dat de bewindslieden toezeggen dat zij met een nadere notitie hieromtrent komen. Daarna zullen wij bezien op welke wijze de invulling plaatsheeft. Ik vind dat het argument dat de IWI geen toezicht op een agentschap kan houden geen hout snijdt. Er moet dus een inhoudelijk ander verhaal komen om mij ervan te overtuigen dat de verantwoordelijkheid niet bij de IWI moet worden gelegd. Ik wacht op wat de regering te melden heeft.

Het toezicht op de taken die van de RWI komen – subsidieverstrekking – vind ik belangrijk. Mevrouw Van Lente zal daarop ingaan en zal ook voorstellen daaromtrent doen. Ik wacht op wat zij naar voren zal brengen.

Wij hebben gesproken over het toezicht op de effectiviteit en de doeltreffendheid van de reïntegratie-middelen. Wij hechten daar sterk aan. De regering heeft laten weten het voornemen te hebben om de subsidies aan de werkgevers bij plaatsing via de fiscaliteit te laten lopen. Daar kan ik mij best iets bij voorstellen. Zal op een of andere manier een toets op het gebruik van die middelen plaatsvinden? Zo ja, door wie en hoe zal dat gebeuren? Ik verzoek de regering de Kamer te laten weten hoe de besteding van die middelen transparant wordt gemaakt en wat het resultaat van die besteding is. Wij hebben eerder rapportages over de inzet van REA-middelen gekregen, waarbij de vraag opkwam of de effectiviteit van de inzet van die middelen wel van dien aard was dat – en nu zeg ik het aardig – op die weg verder zou moeten worden gegaan.

Toegezegd is dat er een notitie komt over de rol van de NMa. Ik verwacht dat die notitie voor de tweede termijn naar de Kamer komt.

Ik kom tot mijn laatste blok, de wettelijke bepalingen. Ik dank de regering hartelijk voor de vele aanvullingen in de nota naar aanleiding van het verslag. Die aanvullingen hebben mij ervan weerhouden, een reeks van amendementen voor te stellen en zo hoort het ook. Ik wil nog wel enkele aanvullende opmerkingen en vragen naar voren brengen.

Ik ben blij met de definiëring van de doeltreffendheid, met de veel betere waarborging van de geheim-houding en de privacy en met het feit dat wij de zekerheid hebben dat er een geschreven verklaring is over de gegevensoverdracht. Met één element ben ik nog niet gelukkig genoeg, namelijk dat in artikel S van de invoeringswet voorgesteld wordt de gemeenteraad toe te staan het college van burgemeester en wethouders te machtigen om een beslissing op de beschikking inzake de bijstand te mandateren aan het CWI. Ik vraag mij af waarom dit nodig is nu de minister heeft toegezegd dat de gemeente ambtenaren kan detacheren bij het CWI waarbij de bevoegdheid mee kan lopen. In de wet staat dat het college van burgemeester en wethouders alleen gemeenteambte-naren mag machtigen. Hoewel het in de toelichting van de wet staat, vraag ik een verzekering dat B en W wel ambtenaren van andere gemeenten mogen machtigen om dat werk te doen maar verder op dit moment niemand. Met de toevoe-ging op de wet wordt het echter mogelijk om ambtenaren van het centrum voor werk en inkomen (CWI) te machtigen, terwijl in de wet op geen enkele wijze randvoorwaarden zijn ingevuld die horen bij die bevoegdheid. Het CWI is niet in staat om de complete toets op de bijstandsuitkering te doen, om die volledige poortwachtersfunctie uit te voeren. Ik ben dus tamelijk bezorgd. Kan de regering nog eens uitleggen hoe zij dat verantwoord denkt te kunnen doen zonder de hele infrastructuur die hoort bij het beschikken op bijstandsuitkeringen in het CWI op te nemen? Welke waarborgen zijn nodig? Hoe moet het vierogensysteem in het CWI worden ingebouwd? Ik heb tegelijkertijd groot vertrouwen in gemeenteraden. Zij zullen zich wel drie keer achter de oren krabben om een risico van 25% van het bijstands-budget bij een instelling te leggen die in ieder geval niet gekwalificeerd is en niet beschikt over het juiste instrumentarium om die taak uit te voeren. Ik zeg het maar zoals het is.

In het wetgevingsoverleg heb ik aangegeven dat de verwijzing naar artikel 111 ertoe leidt dat de verplichting van de gemeente om een reïntegratieplan te maken in vorm beperkt is. Dit betekent dat de breedte waarbinnen de gemeente afspraken met klanten kan maken over reïntegratie, door een wat onhandige formulering in de wet beperkt wordt. Dat is waarschijnlijk niet de bedoeling en ik vraag daarom om een herziening. Mocht de regering het oneens zijn met mijn analyse dan hoor ik dat graag.

In de wet is bepaald dat mensen met een gedeeltelijke UWV- of bijstandsuitkering bij reïntegratie door het UWV worden behandeld. Ik kan mij daar iets bij voorstellen en ik heb er op zich ook geen bezwaar tegen, zij het dat er enkele specifieke groepen zijn waarvan ik mij oprecht afvraag of dit wel wenselijk is. Ik noem bijvoorbeeld de alleenstaande ouder in de bijstand, met een kleine

WW- of WAO-uitkering. Moet het UWV het instrumentarium waarover wij anderhalf jaar hebben overlegd en onderhandeld, ook gaan ontwikkelen voor UWV-klanten? Ik heb het dan over het instrumentarium voor alleenstaande ouders die zorgtaken moeten combineren met arbeid. Ik wijs er verder op dat een gedeeltelijke WW-uitkering soms heel tijdelijk is. Moet je dan, terwijl die persoon een volledige bijstandskering heeft, toch zeggen: blijf maar bij het UWV, ook al heeft dat het instrumentarium niet? Omdat het zo expliciet in de wet is genoemd, vraag ik mij af of de regering geen behoefte heeft aan een AMvB om een afwijking mogelijk te maken voor specifieke doelgroepen of om op andere wijze te voorzien in het feit dat in dit soort situaties beter een andere uitvoerder kan worden aangewezen. Zo nodig heb ik een amendement op dit punt voorbereid, maar vooralsnog verneem ik graag de visie van de bewindslieden hierop. Het lijkt mij heel onhandig om het reïntegratietraject voor specifieke doelgroepen op deze manier te laten verlopen. Ten aanzien van dit soort gemengde gevallen heb ik mij nog een andere vraag gesteld. Stel je voor dat iemand een partiële WAO-uitkering heeft naast een gedeeltelijke bijstandsuitkering en dat er na twee jaar nog helemaal niets is gebeurd. In die tijd betaalt de gemeente wel bijstand, terwijl er wel degelijk sprake is van reïntegratiepotentie. Op welk moment mag de gemeente aan de bel trekken en zeggen: UWV doe mij die klant maar; ik heb een goede oplossing? Er staat over de zorgverplichting van de gemeenten geen co-paragraaf bij de Wet REA en de WW.

De gedwongen winkelnering van NV KLIQ was tegen alle afspraken in. Ik ben er een warme voorstander van dat het bedrijf KLIQ een goede kans krijgt op de arbeidsmarkt. Ik zie hier potentie voor. Voor een gezonde start is een financiële ruggensteun nodig en dat is op verschillende manieren mogelijk. Er is echter een methode waar de Kamer en de PvdA-fractie allergisch voor zijn en dat is gedwongen winkelnering. Mevrouw Van Lente heeft hier een voorstel voor, maar ik vind het onverstandig.

Dit nieuwe bedrijf heeft het niet gemakkelijk, maar toen ik op bezoek was bij KLIQ in Delft heb ik genoten. Ik kon zien wat voor werk er verzet werd. Verder zag ik dat gemeenten wel degelijk werk aan reïntegratiebedrijven uitbesteden. Er werd een cursus aan bijstandsvrouwen gegeven van 20 lessen met een toeleiding naar de arbeidsmarkt. Alle vrouwen kozen na 15 lessen voor een bepaald vak, zoals kinderverzorgster, buschauffeur, verpleegster-A, enz. De vrouwen kregen ook computer- en taallessen. Kortom, er is sprake van een nieuwe impuls om aan de slag te gaan. Een dergelijk reïntegratiebedrijf kan iets goeds neerzetten in nauwe samenwerking met de gemeente. En daar doen wij het voor. KLIQ moet dan ook de kans krijgen voor een goede start, maar op een iets andere manier.

U hebt de opvattingen van de PvdA-fractie over de voorstellen beluisterd, maar tussen opvattingen en resultaten liggen noeste arbeid, doorzettingsvermogen en de gedreven wil om iets goeds tot stand te brengen; niet als doel op zich, maar om dienstbaar te zijn aan mensen die nieuwe kansen nodig hebben om weer aan het werk te gaan of ondersteuning behoeven in de bestaanszekerheid.

De **voorzitter**: Ik overweeg, in contact te treden met de redactie van het Guinness Book of Records om te kijken of u voor enigerlei vermelding in aanmerking komt!

□

Mevrouw **Smits** (PvdA): Voorzitter. De economie in Nederland is de afgelopen jaren een sterke banenmachine geweest. De werkgelegenheid is met 30% gegroeid en er is ruimte gecreëerd voor nieuwe toetreders op de arbeidsmarkt, terwijl de werkloosheid flink is gedaald. De participatiegraad is sterk gestegen van 60 naar ruim 70% nu. Winst en hogere arbeidsparticipatie zijn belangrijk om economische redenen, maar vooral omdat meer werkenden betekent dat meer mensen economisch zelfstandig zijn. Wat ons betreft is het nog niet genoeg. De arbeidsparticipatie kan en moet hoger. Economische zelfstandigheid emancipeert. Dat argument is lang in de vrouwenstrijd in Nederland gehanteerd en het geldt evengoed voor werklozen, allochtonen en gehandicapten. Mensen krijgen via werk en bijbehorend inkomen de kans om hun leven beter in te richten, zich gewaardeerd te weten en een eigen bijdrage te leveren aan de samenleving. Meer mensen aan de slag voorkomt maatschappelijke tweedeling tussen geëmancipeerde mensen die erbij horen en afhankelijken die buiten het arbeidsproces staan.

Het is niet voor iedereen erg om geen betaald werk te hebben. Wie 40 jaar heeft gewerkt gunnen wij graag een goed pensioen en tijd om eindelijk de dingen te doen waar men werkend niet aan toe kwam. Wij vinden het prima als men om andere redenen kiest voor niet betaald werk en zich dat kan veroorloven. Wie echter door werkloosheid, handicap of een chronische ziekte niet werkt, kan daaronder lijden. Het sociale zekerheidssysteem in Nederland garandeert een minimuminkomen. Een uitkering behoedt mensen voor harde armoede, maar er is geen schild tegen het gevoel dat men overbodig is. Veel mensen met een uitkering voelen zich uitgerangeerd. Zij vinden dat hun bestaan wordt geproblematiseerd. Iedere keer als wij in de Kamer debatteren over ziekteverzuim en WAO krijgen wij commentaar van mensen die vaak angstig volgen wat Den Haag voor maatregelen voor ze in petto heeft. Iedere keer als wij het woord WAO in de mond nemen, is er angst bij mensen die afhankelijk van een uitkering zijn dat hun rechten worden gekortwiekt. Iedere keer benadrukken die WAO'ers dat zij zekerheid willen over hun inkomen en hun bestaan en zekerheid over hun kans om aan de slag te blijven. WAO'ers hebben het gevoel dat de samenleving niet zit te wachten op hun inbreng en dat zij in de politieke discussie louter worden gezien als een financieel probleem of als onderdeel van dat miljoen WAO'ers dat nadert. Dat werd gisterenmiddag nog eens bevestigd door WAO'ers in Nieuwspoort bij de presentatie van het rapport WAO'ers kunnen en willen werken.

Onze inzet is om deze week een signaal uit te zenden. Wij willen geen debat over uitkeringen van mensen of een volumeprobleem. Wij willen een debat over recht op werk en het recht om ieder op eigen wijze te mogen meedoen in de samenleving. Wij willen het signaal uitdragen dat ieder wordt gewaardeerd om zijn inspanningen.

De PvdA-fractie heeft geen enkele behoefte om het probleem van ziekteverzuim en WAO te bagatellise-

ren. Het is veel als 10% van de beroepsbevolking een arbeidsongeschiktheidsuitkering heeft, ook al weten wij dat een flink deel daarvan ook nog gewoon werkt. De WAO is voor ons geen financieel, maar een sociaal probleem, omdat wij toelaten dat veel mensen aan de kant staan met een handicap of ziekte, die desondanks kunnen en willen werken, maar daar weinig kans toe krijgen. De WAO is het probleem van de gespannen arbeidsmarkt, waar aan de ene kant werknemers wegglijden in verzuim en aan de andere kant werkgevers zitten te springen om goed personeel. De samenleving ondervindt ook gevolgen daarvan, omdat veel werk blijft liggen. Klassen worden naar huis gestuurd, omdat de juf of meester ziek is en er geen vervanging is. De verzorging in bejaardenoorden en gehandicapteninrichtingen is van onnodig slechte kwaliteit, omdat het verzuim zo hoog is.

De PvdA-fractie vindt het om die reden van belang, het verzuim terug te dringen. Wij willen een oplossing voor dat wat wij zien als arbeidsmarkt- en sociaal probleem. Wij hebben hier vaker gedebatteerd over dit onderwerp. Wij hebben met elkaar geanalyseerd dat een belangrijk deel van dit probleem wordt veroorzaakt door een vaak passieve houding van werkgevers, werknemers, arbodiensten en uitvoeringsinstellingen in het eerste ziektejaar. Wij weten dat er in veel bedrijven en sectoren inmiddels wel een actieve aanpak is gekomen onder invloed van de forse financiële prikkels die werkgevers krijgen opgelegd. Een jaar lang loon doorbetalen, gevolgd door een hogere PEMBA-premie, is een schadepost die het voor werkgevers waard is om te vermijden. Wie kan rekenen, weet dat het lonend is om flink te investeren in goede contracten met arbodiensten. Wij weten echter ook dat er bedrijven en sectoren zijn die het blijkbaar geen probleem vinden om die hogere lasten te betalen. Sectorgegevens van het Landelijk instituut sociale verzekeringen laten dit zien. Er zijn bedrijven die jarenlang een bovengemiddeld verzuim laten zien en daar inmiddels wel de rekening voor betalen, maar geen beleid ontwikkelen. Het kan zo'n bedrijf niet veel schelen; het heeft zich herverzekerd of de werkgevers weten niet goed hoe zij dat probleem moeten aanpakken. Wij hebben daar theoretisch in het huidige systeem wel een oplossing voor bedacht. Werkgevers moeten zich verplicht laten bijstaan door een arbodienst. Zij moeten zich houden aan voorschriften, zoals het indienen van een reïntegratieplan. Uitvoeringsinstellingen moeten beoordelen of die plannen deugen en op tijd worden ingezet. Uitvoeringsinstellingen moeten ook nog adviseren en zo nodig sancties opleggen als partijen zich niet houden aan die plichten. Die contracten met de arbodiensten zijn echter vaak te mager, ''tientjescontracten''. De uitvoeringsinstellingen kijken nooit echt naar reïntegratieplannen en de sancties worden nauwelijks opgelegd. Wij hebben dus dringend behoefte aan een nieuw systeem van regels en voorschriften voor alle betrokken partijen, dat niet als bureaucratisch wordt ervaren, maar dat wordt gezien als een steun in de rug.

Het nieuwe poortwachtersmodel moet werkgevers ondersteunen als zij bereid zijn het werk aan te passen aan de mogelijkheden van hun werknemers, ook als zij ziek worden en zij verplicht worden dat aangepast werk zo nodig aan te bieden. Het nieuwe model moet werknemers mogelijkheden bieden hun situatie zelf in de hand te nemen. Het oude systeem maakt werknemers passief en monddood. Het nieuwe systeem moet ruimte bieden voor eigen initiatief van werknemers. Zij moeten een recht op aangepast werk krijgen.

Tegenover de rechten die wij bepleiten, staan ook plichten. Recht op aangepast werk, impliceert de plicht dat te aanvaarden als het wordt aangeboden. Zowel werkgevers als werknemers kunnen zich daarbij geen vrijblijvende houding veroorloven. Een onnodig beroep op de WAO moet worden vermeden. Een uitvoeringsinstelling moet de inzet van werkgevers en werknemers op dit terrein effectief kunnen beoordelen en zo nodig ingrijpen als zij er met de pet naar gooien. Wat ons betreft moet ook de uitvoeringsinstelling worden afgerekend, als zij op dat terrein niet effectief opereert.

Mijn fractie wil het succes van dit nieuwe poortwachtersmodel afmeten aan de vraag of wij erin slagen, zieke werknemers niet in grote getale uit te stoten en aan hun lot over te laten in de WW of de WAO. De vraag is dan of het voorgelegde wetsvoorstel aan onze verwachtingen zal voldoen.

Een belangrijke eis voor het nieuwe model is dat het niet bureaucratisch uitwerkt. Mijn fractie weet nog niet zeker of met de voorstellen dat doel voldoende is bereikt. Het vervallen van de plicht om de loze, voorlopige reïntegratieplannen in te sturen, helpt. Een simpele ziekmelding kan volstaan. Wat ons betreft mag die melding na 13 weken in plaats van na 6 weken, wat oorspronkelijk was voorgesteld.

Hiervoor in de plaats komt de plicht van de werkgever bij elke werknemer die langer dan 6 weken ziek is te beoordelen of mogelijk sprake is van langdurig verzuim. Als dat het geval is, zullen de werkgever en de werknemer samen moeten werken aan een plan van aanpak om het herstel en inpassing in aangepast werk te bevorderen. Wat er in dat plan moet staan, wordt niet precies voorgeschreven. Uitgangspunt is dat werkgever en werknemer nadenken over de vraag hoe het herstel snel kan verlopen. Zij kunnen bijvoorbeeld nagaan of een rugtraining helpt. Tegelijk denken zij na over de vraag of de werknemer zijn eigen werk in aangepaste vorm kan doen dan wel of hij ander passend werk kan doen, zo nodig via het volgen van scholing. Mijn fractie heeft het zo begrepen, dat de werkgever en de werknemer de afspraken hierover vastleggen in een plan van aanpak. Om de 6 weken zullen de werkgever en de werknemer contact met elkaar hebben om na te gaan of de afspraken worden uitgevoerd en effect hebben. Mocht de zieke werknemer na 9 maanden onverhoopt toch een beroep moeten doen op de WAO, dan zal de uitvoeringsinstelling aan de hand van het reïntegratieverslag, gebaseerd op het plan van aanpak, beoordelen of zowel de werkgever als de werknemer echt zijn best heeft gedaan om tot reïntegratie te komen.

Met deze systematiek gaat men ervan uit, dat de uitvoeringsinstelling niet beoordeelt of de gekozen aanpak heel goed was. Zij let er meer op of de gemaakte afspraken zijn nagekomen. Dat geeft ruimte. Het lijkt mijn fractie een goed idee om de werkgever en de werknemer te laten kiezen voor een aanpak die past bij het onderhavige moment, de onderhavige werkgever met zijn specifieke aandoening. Je kunt niet alles voorzien en van boven opleggen voor welke aanpak gekozen zou moeten worden.

Smits

Afgelopen maandag heb ik in het wetgevingsoverleg begrepen dat de staatssecretaris overweegt de desbetreffende ministeriële regeling te vereenvoudiging en de bepaling inzake de termijn van 6 weken waarbinnen de werkgever en de werknemer in ieder geval kort contact moeten hebben, te laten vervallen. Ik ben er nog niet zeker van of dit een goede zaak is. Wij weten uit CNV-onderzoek dat in de huidige praktijk een zieke werknemer vaak maandenlang niets van zijn werkgever hoort. De staatssecretaris gaf dat zelf ook aan. Het uitblijven van belangstelling van de werkgever geeft juist het gevoel uitgestoten te zijn. Een zeswekelijks contact met een werknemer die ziek thuis of die in een bedrijf in een aangepaste functie werkt, lijkt mij toch helemaal niet zo bezwaarlijk.

Kernpunt van de aanpak is dat een eventuele WAO-aanvraag van de werknemer na 9 maanden niet wordt geaccepteerd zonder een reïntegratieverslag. Dat stelt de uitvoeringsinstelling in staat om eerst te beoordelen of voldoende is gezocht naar aangepast werk. Dit is een wezenlijke verandering. Met het huidige systeem wordt namelijk een WAO-claim geaccepteerd ongeacht de vraag of de werkgever en de werknemer hun best hebben gedaan om die claim te vermijden. Straks kan zoiets niet meer. Een uitvoeringsinstelling die constateert dat de werkgever en de werknemer niet naar aangepast werk hebben gezocht, zal de WAO-aanvraag afwijzen en de werkgever vragen langer loon door te betalen. De werkgever en de werknemer zullen dan gedwongen zijn alsnog afspraken te maken.

De uitvoeringsinstelling wordt een poortwachter genoemd, vandaar de naam van dit wetsvoorstel. Een poortwachter is voor mij iemand die een sleutel heeft. Een klein zetje mag de WAO-deur niet openen. Het doet het individu en de samenleving pijn als de deur van de WAO wordt gepasseerd. Dat mag dus niet zomaar gebeuren.

Het verlengen van de loondoorbetalingsperiode in het geval waarin de werkgever en de werknemer onvoldoende hun best hebben gedaan, beschouw ik niet als een boete. Bij het opleggen van de plicht om het loon gedurende een extra periode door te betalen is het signaal: je hebt je best niet gedaan om aangepast werk te vinden, waardoor je onnodig een beroep doet op de WAO; ga het maar opnieuw proberen. Partijen bepalen dan zelf hoeveel tijd zij daarvoor nodig hebben. Zij kunnen de periode zo kort maken als zij zelf willen. Volgens het wetsvoorstel moet in dergelijke gevallen in ieder geval maximaal een halfjaar loondoorbetaling opgelegd worden. De overgrote meerderheid van de Kamer vindt inmiddels dat loondoorbetaling gedurende een jaar beter is. Een halfjaar is voor de periode waarin nieuwe afspraken kunnen worden gemaakt, uitgevoerd en beoordeeld te kort. De nieuwe WAO-aanvraag moet immers binnen dat extra halfjaar alweer na 13 weken worden ingediend. Daarom stellen wij voor te kiezen voor een jaar.

De werkgever en de werknemer worden geacht elkaar aan te spreken als een van beiden vindt dat de ander zijn best niet doet. In het algemeen zullen de werkgever en de werknemer het proces door de arbodienst van het bedrijf laten verzorgen. Mijn fractie gaat ervan uit dat de arbodiensten om deze taak goed te kunnen vervullen naast bedrijfsartsen meer arbeidsdeskundigen in dienst nemen of inschakelen. Artsen zijn getraind om ziekten te onderkennen en te behandelen. Arbeidsdeskundigen zijn meer getraind in het beantwoorden van de vraag hoe iemand met een ziekte kan doorwerken. Wat ons betreft, is die invalshoek het belangrijkst. In het algemeen verwacht ik dat werknemer en werkgever er onder leiding van de arbodienst goed uit zullen kunnen komen. De werkgever heeft er belang bij dat er hard word gewerkt aan reïntegratie, omdat elke dag die de werknemer ziek thuis zit hem geld kost. Bovendien riskeert hij dat de loondoorbetaling doorloopt na een jaar. Ook de werknemer heeft er alle belang bij om uit de WAO te blijven. Als hij een blijvende ernstige ziekte of handicap heeft, moet hij zich zo snel mogelijk kunnen oriënteren op aangepast werk.

Bij twijfel over het reïntegratieadvies kan de uitvoeringsinstelling om advies worden gevraagd: een second opinion of een SV-advies. Aan zo'n advies zal sneller behoefte zijn als werkgever en werknemer het niet met elkaar eens over de te maken afspraken. De werkgever kan bijvoorbeeld betwijfelen of de zieke werknemer aangeboden werk medisch gezien aankan. De werknemer kan betwijfelen of het aanbod van aangepast werk goed genoeg is. Een second opinion bij de uitvoeringsinstelling kan twijfel bij beide partijen wegnemen en de zekerheid voor de werkgever vergroten dat hij achteraf niet met een sanctie in de vorm van loondoorbetaling wordt geconfronteerd.

De nieuwe systematiek kan effectief worden als de uitvoeringsinstelling voortaan serieus werk maakt van de nieuwe plicht om bij de WAO-aanvraag de harde voorwaarde te hanteren dat er eerst gezocht moet worden naar aangepast werk in de eigen onderneming – of eventueel bij een ander bedrijf – en de werkgever en de werknemer zonodig een sanctie opleggen als dat niet gebeurd is. Het ranselt de passiviteit uit het huidige systeem. Er moet een reden worden gegeven waarom men geen aangepast werk heeft gezocht en gevonden. Wie dat niet kan aantonen, kan eigenlijk de WAO niet in. Zo'n voorwaarde kan grote betekenis krijgen. Veel zieke werknemers kunnen nog heel wat, alleen misschien niet fulltime, in het oude tempo of op het oude functieniveau. Veel kan echter vaak nog wel worden gedaan. Als dat eenmaal is gevonden, kan het beroep op de WAO achterwege blijven of is er alleen een aanvullende uitkering nodig op het inkomen uit het aangepaste werk. Voor ons is de vraag hoever de uitkeringsorganisatie kan en wil gaan in die controle op het aanbod van passend werk. Werkgever en nemer zijn nu al wettelijk verplicht om te zoeken naar dat aangepaste werk. De uitvoeringsorganisatie moet dat dan controleren, in ieder geval als er ontslag wordt aangevraagd. Wij weten allemaal dat er amper wordt gecontroleerd. Uitvoeringsinstellingen nemen er niet de tijd voor en werkgevers krijgen nooit een sanctie opgelegd. Uit een onlangs gepubliceerd onderzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat kantonrechters bij ontslagaanvragen nauwelijks kijken naar de ingediende reïntegratieplannen, net zo min als directeuren van arbeidsbureaus daar echt werk maken bij ontslagzaken. Een verklaring voor de niet-effectieve controle en het achterwege laten van sancties is volgens mijn fractie dat

nergens goed is vastgelegd wat passende arbeid is voor zieke werknemers. Moet worden gekeken naar vacatures die er toevallig in het desbetreffende bedrijf zijn waarbinnen de werknemer met zijn ziekte precies past? Moet een werkgever nieuwe functies creëren, eventueel door het wijzigen van het werk van gezonde collega's? Moet het aangepaste werk hetzelfde scholings- en beloningsniveau hebben als het oorspronkelijke werk of mag dit minder zijn? Mag bijvoorbeeld een werkgever verlangen dat een manager die is bezweken onder de werkdruk, in de commerciële verkoop gaat of portier wordt? Mag een verkoper in de buitendienst na een auto-ongeval de telefooncentrale bedienen? Als dit mogelijk is, zal de uitvoeringsinstelling de werkgever dan loondoorbetaling opleggen in het geval hij die verkoper dat werk nooit heeft aangeboden?

Dit soort vragen worden in de huidige praktijk veel te weinig gesteld. De PvdA-fractie is van mening dat het noodzakelijk is om gezamenlijk uit te spreken en vast te leggen dat werkgever en werknemer gehouden zijn, uitputtend te zoeken naar alle mogelijkheden. Werknemers willen dat ook graag. Zij willen aan de slag blijven, maar missen nu vaak de ruimte om binnen het bedrijf te zoeken naar banen die soms minder voor de hand liggen. Aan dit zoekproces kunnen eisen verbonden worden om de werknemer te behoeden voor het snel wegglijden in een aanbod van banen die niet passen bij het opleidings- en salarisniveau van zijn oude werk.

Gezien de schaarse jurisprudentie op dit gebied moet er voor een stapsgewijze aanpak worden gekozen. Als dat niet mogelijk blijkt, kan worden gezocht naar ander werk van gelijk functieniveau en als dat niet mogelijk blijkt, kan naar elk ander werk worden gezocht binnen het bedrijf en desnoods daarbuiten. Rekening moet dan worden gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de werknemer, bijvoorbeeld met reistijd. Daarvoor kan het WW-criterium ''passende arbeid'' worden gehanteerd.

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Ik ben heel benieuwd naar de mening van mevrouw Smits over het amendement van de heer Wilders, mevrouw Schimmel en de heer Van der Knaap, dat ertoe strekt dat een werknemer ontslagen kan worden als de werkgever van oordeel is dat de werknemer zich niet voldoende heeft ingespannen.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Vindt u het goed als ik daar later op terugkom? Dan kan ik mijn betoog vervolgen. Ik kom er uitgebreid over te spreken.

De heer **De Wit** (SP): Het past toch volledig in de lijn van uw betoog om dat nu aan te geven? U geeft een aantal voorwaarden waar de werknemer aan moet voldoen. Dus ligt het in de lijn van de verwachting dat de vraag beantwoord wordt of ontslag op zijn plaats is.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Ik betoog nu dat binnen de onderneming een zoekproces op gang zou moeten worden gebracht. Werkgever en werknemer zouden in zo'n situatie eerst heel gericht moeten onderzoeken welke mogelijkheden er zijn binnen het bedrijf. Eerst gaat het dan om mogelijkheden binnen de eigen functie. Dat lijkt mij een logisch proces. Het gaat om een zieke werknemer die nog wel iets kan doen. Het zou goed zijn als daar dan ook echt werk van wordt gemaakt. Wat mij betreft is daarin een volgorde van belang. Eerst het eigen werk, met aanpassingen en eventueel in deeltijd. Dan ander werk van gelijk functieniveau. Als dat er niet is moet gezocht worden naar werk op een ander functieniveau. Als dat er niet is – en dat kan bij kleine bedrijven het geval zijn – dan moet gezocht worden naar mogelijkheden buiten het bedrijf. Ik ben ervan overtuigd, als dat proces goed op gang komt, dat veel WAO-aanvragen overbodig worden, in de veronderstelling dat veel WAO'ers en mensen die langdurig ziek zijn nog heel veel kunnen.

De heer **De Wit** (SP): Maar de vraag was of u vindt dat vervolgens de consequentie kan worden getrokken dat de werknemer ontslagen wordt, omdat hij naar het oordeel van de werkgever onvoldoende inspanning heeft geleverd. Vindt u dat een aanvaardbaar middel om iemand uit de WAO te halen?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Ik kom er later op terug, maar ik wil er alvast het volgende over opmerken. Als het zoekproces goed op gang is gebracht en de werkgever heeft de werknemer aangepast werk aangeboden dat past bij de mogelijkheden van de werknemer, dan is er geen enkele reden voor de werknemer om dat te weigeren. Doet hij dat toch, dan is er sprake van werkweigering en dan is er volgens het Nederlandse ontslagrecht grond voor ontslag.

De heer **De Wit** (SP): Maar niet tijdens ziekte.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Die werknemer is wel ziek, maar bepaald is vervolgens dat die ziekte niet meer van belang is voor het aangepaste werk. Dan geldt dat er sprake is van aanbod van werk waarop de werknemer in kan gaan. Dat zullen de meeste werknemers ook doen. Mocht er een conflict zijn, dan is het een andere kwestie, maar het principe is dat er sprake is van werkweigering als aangeboden werk wordt geweigerd.

De heer **De Wit** (SP): Het punt is dat het om een zieke werknemer gaat. U heeft gisteren namens uw vicevoorzitter heel duidelijk naar voren gebracht dat een zieke werknemer beschermd moet worden. Ik vind het een slechte zaak, wanneer er in de ogen van de werkgever een passend aanbod ligt, dat de werknemer, omdat hij daar anders over denkt, ontslagen kan worden door middel van opzegging van het arbeidscontract.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Het is natuurlijk altijd mogelijk dat in dat proces conflicten ontstaan tussen werkgever en werknemer. Maar er is sprake van werkweigering wanneer een werknemer die zich heeft ziek gemeld voor de eigen functie, ander werk, waarbij die ziekte niet van belang is, weigert. Dan geldt een heel andere regel.

De heer **De Wit** (SP): Werkweigering is volstrekt niet aan de orde, want het gaat over iemand die ziek is, die een bepaalde functie heeft. Er zou dan hoogstens sprake kunnen zijn van een sanctie met gevolgen voor de uitkering. Maar het moet niet zo zijn dat als uiterste consequentie tijdens ziekte, die volgens het Burgerlijk Wetboek twee jaar duurt, iemand wordt ontslagen. Dat kan niet.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Als een werkgever de werknemer vraagt om

bepaald werk te doen en de werknemer is daartoe in staat, dan valt dat binnen de arbeidsverhouding met de werkgever en dan wordt een weigering door de werknemer opgevat als werkweigering. In zo'n geval kan een werkgever naar de rechter stappen.

De heer **Wilders** (VVD): Ik begrijp het ook allemaal niet meer. Is mevrouw het nu eens met het amendement dat door VVD, CDA en D66 is ingediend, maar vindt zij dat het via de kantonrechter moet? Ik hoor haar toch zeggen dat als een werknemer weigert mee te werken aan reïntegratie, waaronder werk, het opzegverbod niet meer hoeft te gelden?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Ik zeg tegen de heer Wilders hetzelfde als tegen de heer De Wit. Ik vind van belang dat in het wetsvoorstel omtrent de poortwachter een proces op gang wordt gebracht binnen het bedrijf. Als een werknemer zich ziek meldt voor zijn eigen werk, wil dat immers niet zeggen dat hij of zij geen aangepast werk kan doen. Als daarover overeenstemming wordt bereikt, is dat dan ook prima. Zo wordt landurig ziekteverzuim en mogelijke instroom in de WAO voorkomen. Dat betekent dat ingeval aangepast werk wordt aangeboden, werk op een gelijk of een ander niveau, een werknemer daar normaal gesproken op in zal gaan. Dan is er dus geen sprake van een probleem.

De heer **Wilders** (VVD): Als een werknemer niet meewerkt, is dus ook de fractie van de Partij van de Arbeid van mening dat er geen opzegverbod hoeft te gelden?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Het is goed denkbaar dat in het nieuwe model conflicten ontstaan tussen werkgever en werknemer. De werkgever kan, bijvoorbeeld, denken dat zijn werknemer niet echt ziek is maar vanwege ruzies vlucht in verzuim. De werkgever kan daarop ander werk aanbieden of scholing en kan daarbij te maken krijgen met een werknemers die dit alles weigert. In deze gevallen stopt de werkgever loondoorbetaling volgens het wetsvoorstel. VVD, CDA en D66 hebben aangegeven dat zij een dergelijke weigering grond willen maken voor ontslag.

Mijn fractie vindt het logisch dat een werknemer die moedwillig weigert, de gevolgen daarvan ondervindt. Wie aangeboden werk weigert, heeft geen recht op loon en moet niet verbaasd zijn als zijn werkgever hem wil ontslaan. Het probleem ligt echter in de wijze waarop volgens het amendement de werkgever zo'n actie in gang kan zetten. Een simpele mededeling volstaat volgens het wetsvoorstel. Dat gaat ons te ver. Het is goed denkbaar dat de werkgever helemaal niet zo redelijk is en dat hij een flauwekul-aanbod doet om van een zieke werknemer af te komen. Voor werkgevers die opzien tegen doorbetaling van loon aan zieke werknemer en een eventuele verhoogde WAO-premie, is het wel heel gemakkelijk om het conflict te zoeken en de werknemer snel de laan uit te sturen.

Mijn fractie vindt het noodzakelijk om in een dergelijke conflictsituatie in alle gevallen eerst advies te vragen aan een onafhankelijke derde. Die kan vervolgens toetsen of het aanbod voor aangepast werk van de werkgever redelijk is en de eerder aangegeven volgorde volgt. Zo'n oordeel kan de uitvoeringsinstelling geven. Als het advies de werkgever in het gelijk stelt, kan de werknemer alsnog ingaan op een aanbod van de werkgever en aangepast werk verrichten, scholing volgen of andere aanwijzingen opvolgen. Zo niet, dan is er sprake van werkweigering. Als de werknemer een en ander accepteert, dan is het conflict bezworen en is een gang naar de rechter overbodig. Als de werknemer gelijk blijkt te hebben, dan is de werkgever gehouden om het advies te volgen. Op die manier besparen wij veel ellende.

De heer **Wilders** (VVD): Ik begrijp dat mevrouw Smits een extra waarborg wil door een advies van het Lisv. Ik weet niet of zij de wet kent, maar die waarborg bestaat al. Niet alleen kan de werknemer een second opinion aanvragen als de werkgever wil opzeggen, maar vervolgens moet de werkgever bij de regionaal directeur arbeidsvoorziening een ontslagvergunning moeten aanvragen. Die toetst de aanvraag op redelijkheid en moet volgens de wet in de gevallen die ik eerder omschreef om advies vragen aan het Lisv. Wat mevrouw Smits vraagt, zit dus al in de wet. Ik kan niet anders concluderen dan dat mevrouw Smits is voor het opheffen van de ontslagbescherming van zieke werknemers.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Het zit niet in de wet. De door mij beschreven procedure geeft de werknemer de plicht om een advies te vragen in geval er een conflict is en hij of zij een aanzegging heeft gekregen van de werkgever. Dat moet zelfs gebeuren voordat een gang naar de rechter mogelijk is om het aanbod te bestrijden. De werkgever is niet verplicht om dat advies te volgen.

De heer **Wilders** (VVD): Ik doel op de situatie waarin op grond van het amendement de gang naar rechter niet hoeft te worden bewandeld, maar waarbij de werkgever nog steeds een ontslagvergunning moet aanvragen bij de regionaal directeur arbeidsvoorziening. Die toetst het op redelijkheid en moet volgens de geldende wet tevens advies vragen aan het Lisv als het gaat om ziekte en gebreken in de gevallen die ik eerder benoemde. De gevraagde extra waarborg zit dus al in de wet. De fractie van de Partij van de Arbeid kan dus geen enkel bezwaar meer hebben tegen voorstander van het opheffen van het ontslagverbod voor zieke werknemers die niet meewerken.

Mevrouw **Smits** (PvdA): De heer Wilders blijft de gang naar de rechter inbouwen. Ik wil dat er voordien sprake is van overleg en een toets op de redelijkheid van het aanbod van beide partijen in geval van een conflict. Het amendement dwingt zieke werknemers, die toch al in een zwakke positie zitten, om naar de rechter te gaan om aan te tonen dat het aanbod van de werkgever niet redelijk is. Ik draai het om. Voordat men naar de rechter of de directeur arbeidsbureau gaat, moet er een toets komen op de redelijkheid van het aanbod van de werkgever. Ik wil niet dat mensen voor de rechter het conflict uitvechten. Het moet in het bedrijf worden opgelost met een onafhankelijke toets door een derde.

De heer **Wilders** (VVD): Het lijkt wel of u doof bent, mevrouw Smits. Nogmaals, er hoeft geen weg naar de rechter te worden gevonden. De werkgever moet een ontslagvergunning aanvragen bij de regionaal directeur arbeidsvoorziening en die moet daarover advies

vragen aan het Lisv in de situaties die ik eerder noemde. Wat u wilt, zit dus al in de wet. Wat u vraagt, gebeurt al. Met andere woorden, u kunt geen enkel bezwaar meer hebben tegen het opheffen van het verbod tot ontslag van zieke werknemers die niet meewerken. Ik vergeef u dat u even vergeten was dat het al in de wet staat, maar u bent daar dus vóór.

Mevrouw **Smits** (PvdA): U verwijt mij vaker dat ik doof ben, maar het enige wat u wilt horen, is dat ik het met u eens ben. Nu staat in de wet dat de werkgever loondoorbetaling kan stoppen zodra hij vindt dat een werknemer zich niet houdt aan de voorschriften of wanneer de ziekte wordt betwist. Met dit wetsvoorstel worden de gronden daarvoor ook nog uitgebreid. Een simpele kennisgeving zal dan volstaan. Als hij dat besluit wil aanvechten, is de werknemer vervolgens gedwongen een advies aan te vragen voordat hij naar de rechter mag. U wilt in dat soort situaties niet alleen de loonbetaling stoppen, maar ook nog eens de werknemer dwingen om voor de rechter aan te tonen dat het aanbod van de werkgever niet redelijk was. Wij willen bereiken dat dit proces binnen de bedrijven gebeurt en dat een onredelijk aanbod van de werkgever wordt getoetst door een onafhankelijke derde. Daar is niets tegen en dat voorkomt dat mensen überhaupt voor de rechter komen te staan.

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): De heer Wilders en mevrouw Smits verwijten elkaar dat zij de zaken niet goed begrijpen. Ik denk dan ook dat er eerst overeenstemming moet komen over de feiten. Misschien kan het kabinet daaraan nog een bijdrage leveren.

Ik wil nu een puur politieke vraag stellen. Kan mevrouw Smits op dit moment nog geen uitsluitsel geven over de definitieve positie van de Partij van de Arbeid-fractie, omdat er, zoals de kranten melden, vermoedelijk torentjesoverleg nodig is om eruit te komen?

Mevrouw **Smits** (PvdA): In dit amendement wordt een wijziging voorgesteld van het ontslagrecht in Nederland. Die wijziging heeft verstrekkende gevolgen. De juridische implicaties ervan zijn, zoals ook wel is af te leiden uit de discussie van daarnet, niet helemaal duidelijk. Ik ben dan ook heel benieuwd naar het antwoord van het kabinet op de vraag wat precies de implicaties van dit amendement zullen zijn.

Ik wil vermijden dat de werknemer te snel in een positie komt waarin hij op achterstand staat. Nu al blijkt zoals ik heb gezegd, dat de kantonrechter reïntegratieplannen nauwelijks toetst. Uit een onderzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat het niets voorstelt. Voor de kantonrechter speelt het reïntegratieplan dus geen enkele rol en dat geldt ook voor de directeur van het arbeidsbureau. Er zijn statistieken waaruit blijkt dat werknemers met een ziekte of een handicap onevenredig vaker worden ontslagen dan gezonde mensen. Dit is ook gemeld door de commissie-Rood die adviseert inzake het ontslagstelsel. Dat zijn voor mij feiten die tellen.

Uw vraag gaat over het torentjesoverleg, maar mag ik me misschien bepalen tot de onderwerpen van het debat van vandaag?

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Ja, maar u bent niet de enige die over dit onderwerp meepraat. Uw waarnemend fractievoorzitter, de heer Duivesteijn, doet ook zo zijn uitspraken.

De tegenwerpingen die u formuleert, zijn mij zeer sympathiek. Voor mij is alleen het vervelende, dat ik de reactie van de heer Wilders dat daarin is voorzien, ook niet onredelijk vind. Mag ik het op dit moment zo verstaan, dat het mogelijk is dat u aan het eind van de rit bent overtuigd door de heer Wilders en steun geeft aan het amendement? Is het voor u op dit moment nog een open zaak?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Ik wil niets uitsluiten, zelfs niet dat de heer Wilders mij nog zou kunnen overtuigen. Ik ben overigens benieuwder naar wat het kabinet ervan vindt. Wij praten nu over een wijziging van het ontslagrecht. Wij hebben niet voor niets in het Nederlandse systeem een sterke bescherming opgenomen van de werknemers die zwak zijn, en dat zijn die zieke werknemers of de werknemers met een handicap. Met één amendement zou daar nu een streep door worden gehaald, terwijl niet bekend is wat de implicaties daarvan zullen zijn. Het kabinet moet zijn standpunt nog bepalen over het advies van de commissie-Rood. Ik hoor dat graag. Het lijkt mij dat wij daarop erg vooruitlopen in dit debat. Het is oneigenlijk om in dit debat een discussie te beginnen over het ontslagstelsel in Nederland.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Op dit moment hebben wij een dubbelslot op het ontslag: de preventieve ontslagtoets door het arbeidsbureau dat eventueel het Lisv moet consulteren en de gang naar de rechter die de werkgever moet maken om iemand te kunnen ontslaan. Met het amendement wordt dat laatste eruit gehaald en wordt de rechtsgang omgekeerd. In dat geval moet de werknemer naar de rechter met de mededeling dat hij ten onrechte is ontslagen.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Ik zei al dat er in feite sprake is van omkering van de bewijslast. Iemand die toch al een zwakke positie heeft, moet dan gaan bewijzen dat het aanbod van de werkgever niet redelijk was en moet ook nog eerst dat advies aanvragen. En dat, terwijl wij weten dat die mensen al veel te vaak te snel aan de kant worden geschoven.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Dus de heer Wilders had op zich wel gelijk met zijn redenering, maar hij haalt wel een tweede slot eraf. Ik begrijp dat mevrouw Smits daartegen is. Daarom steunt zij het amendement niet. Hoe ingrijpend is zij tegen? Er is een Kamermeerderheid voor dit amendement. Laat zij het passeren? Past dit in het regeerakkoord?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Het regeerakkoord dateert al van enkele jaren geleden. De heer Harrewijn heeft mij al eerder informeel gevraagd of hierover iets in het regeerakkoord staat. Ik weet wel dat er geen afspraak is gemaakt over de wijziging van het ontslagsysteem in Nederland.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Er staat wel iets over ontslagrecht in het regeerakkoord, namelijk over de preventieve ontslagtoets.

Mevrouw **Smits** (PvdA): De Adviescommissie duaal ontslagstelsel heeft hierover een advies uitgebracht waarin enige opties

worden genoemd. Het kabinet moet daarover nog een standpunt bepalen, maar in dit debat wordt hier doorheen gefietst met zo'n amendement. Ik weet niet precies wat de juridische implicaties zijn. Ik wil hierover graag het antwoord van het kabinet horen. Ik wil in ieder geval dat een zieke of gehandicapte werknemer die toch al zwak is en toch al onevenredig vaak wordt ontslagen, niet zonder waarborgen in een situatie komt waarin hij alle moeite moet doen om aan te tonen dat zijn werkgever een flauwekul aanbod heeft gedaan.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Ik heb het regeerakkoord gelezen en ik vind dit absoluut niet in lijn met de afspraken over het ontslagrecht. Daarom vraag ik mevrouw Smits of zij dit laat passeren. Is dit haar een crisis waard?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Wij spreken nu over het wetsvoorstel Poortwachter. Mag ik over de inhoud daarvan spreken?

De heer **Van der Knaap** (CDA): De staatssecretaris heeft zich in de media al positief geuit over de drie amendementen. Als hij dit in zijn termijn herhaalt, is mevrouw Smits er dan van overtuigd dat dit goede amendementen zijn en zal zij die dan steunen?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Ik heb van de Kamervoorzitter geleerd dat ik niet op als-dan-vragen moet ingaan. Ik ga ook niet in op uitlatingen in de media. Voor mij is bepalend wat hier in het debat wordt gezegd.

De heer **Van der Knaap** (CDA): In de media heeft de staatssecretaris aangegeven dat hij dit goede amendementen vindt.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Ik heb vroeger gewerkt voor de media en ik weet hoe dat werkt. Daarom ga ik uit van hetgeen hier wordt gezegd.

De heer **De Wit** (SP): Waarom kiest mevrouw Smits ervoor om het oordeel over dit amendement over te laten aan het kabinet? Waarom bepaalt zij niet zelf haar oordeel over dit amendement? Waarom zegt zij niet: voor ons is een grens bereikt en dit is voldoende? Waarom zegt zij niet: dit is onaanvaardbaar voor ons?

Mevrouw **Smits** (PvdA): Als wij zo zouden reageren, is ieder debat hier overbodig.

Met dit voorstel nemen de drie fracties een voorschot op de discussie over het ontslagstelsel naar aanleiding van het advies van de adviescommissie-Rood en trouwens ook op het advies van de commissie-Donner. Over dit laatste rapport moet de SER nog een advies uitbrengen. Toch legt een meerderheid van de Kamer hier een aantasting van de ontslagbescherming op tafel zonder zelfs te reppen van de waarborgen die de commissie-Donner op dit onderdeel noemt. Dit lijkt mij niet zo zuiver.

De heer **Wilders** (VVD): Kan mevrouw Smits zich het persbericht herinneren dat zij heeft uitgebracht op de dag dat het rapport van de commissie-Donner verscheen? Nu zegt zij dat dit amendement door de adviezen van de SER en de commissie-Donner heen fietst, maar in dat persbericht schrijft zij dat zij zo enthousiast is over bepaalde voorstellen van de commissie-Donner dat zij zal proberen die actief in het wetsvoorstel Poortwachter te incorporeren. Dit klinkt een beetje dubbel.

Mevrouw **Smits** (PvdA): Mijn enthousiasme heeft betrekking op het voorbehoud dat de commissie-Donner maakt bij het wetsvoorstel Poortwachter en de analyse die daarin wordt gewijd aan de grote passiviteit in het eerste ziektejaar. In het eerste ziektejaar overheerst de passiviteit. Werknemers en werkgevers moeten gehouden zijn om met elkaar te praten over aangepast werk en te zoeken naar mogelijkheden om aan de slag te blijven voor mensen die ziek zijn. Dit stelt de commissie-Donner voor en dit is hier in dit wetsvoorstel aan de orde. In het nieuwe model wordt een ruimere plaats toegekend aan een actieve inbreng van de werknemers. De PvdA-fractie heeft met anderen meermaals gesignaleerd dat in het oude model werknemers zich niet konden verweren als hun werkgever, arbodienst of uitvoeringsinstelling niets ondernamen. Die mogelijkheid om de werkgever wel aan te spreken wordt nu nadrukkelijk geboden. Dat kan heel rechtstreeks door het aanvragen van een second opinion te vragen over het reïntegratieproces of door het aansporen van de arbodienst tot activiteit. Hiervan wordt verslag gedaan in het verslag dat bij de WAO-aanvraag wordt voorgelegd aan de uitvoeringsinstelling. Het kan dus wel degelijk effect hebben.

Een werknemer krijgt ook, als hij dat tenminste wil, de mogelijkheid, een persoonsgebonden reïntegratiebudget aan te vragen. De Kamer heeft vaak om dat instrument gevraagd en wij zijn dan ook blij dat het er nu van komt. Het is echter wel te hopen dat de uitwerking van de regeling niet zo bureaucratisch en ingewikkeld wordt als in het huidige experiment met de persoonsgebonden reïntegratietrajecten.

Mijn fractie heeft eerder gevraagd om de mogelijkheid om werknemers in staat te stellen zelf reïntegratievoorzieningen aan te vragen of toegekende voorzieningen mee te nemen als zij bij een andere werkgever gaan werken. De staatssecretaris zei maandag dat binnenkort een wetsvoorstel hiertoe zal worden ingediend. Waarom is daar echter een wetsvoorstel voor nodig als een simpele wijziging van de wet inzake de reïntegratievoorzieningen volstaat en zo'n wijziging snel kan worden opgenomen in dit geheel? Er ligt immers al een heel pakket aan voorstellen voor en daar kan deze ene nog wel bij.

Het nieuwe poortwachtersmodel is een wet die bepaalt hoe werkgevers, werknemers, arbodiensten en uitvoeringsinstellingen met elkaar om moeten gaan om te zorgen dat het ziekteverzuim wordt beperkt en instroom in de WAO wordt voorkomen. Uitvoeringsinstellingen bewaken de poort van de WAO en beoordelen daarvoor elke werknemer die aanklopt. Die aanpak is nodig. Als het begrip ''passende arbeid'' beter wordt vastgelegd en die mogelijkheid van een second opinion wordt uitgebreid, kan dat effect hebben.

In de poortwachtersfunctie van de uitvoeringsinstelling wordt miskend dat een preventieve aanpak die niet is gekoppeld aan de ziektegevallen, ook nodig is. Wij weten uit de statistieken van het Lisv dat sommige bedrijven het soms veel slechter doen dan andere bedrijven in hun branche. De staatssecretaris is van plan om dit soort gegevens openbaar te maken, zodat een branche goed ziet waar de zwarte schapen zitten en men zijn voordeel kan doen met die gegevens.

Openbaarmaking alleen lijkt echter niet voldoende. Mag de poortwachter zulke bedrijven niet eens aanspreken en vragen waarom het daar zo slecht gaat? Wat is erop tegen om dergelijke bedrijven te adviseren hoe het verzuim kan worden ingeperkt? Wij laten de arbeidsinspectie standaard elk bedrijfsongeval onderzoeken en dit bedrijf kan dan worden verplicht om het werkproces veiliger te maken. Als een bedrijf jaren achtereen een buitensporig hoog ziekteverzuim heeft, lijkt mij dat een bedrijfsongeval van de eerste orde. Het is dan ook heel logisch om daar een publieke uitvoeringsinstelling op af te sturen die ervoor moet zorgen dat daar verbetering in komt.

In vervolg op de behandeling van dit wetsvoorstel kijk ik uit naar informatie over de voortgang met de convenanten in bedrijfstakken. Met behulp van die convenanten kan meer aandacht worden besteed aan ziekmakende factoren in het werk als hoge werkdruk, slecht werkklimaat en discriminatie. In dat kader vindt mijn fractie het van belang om apart aandacht te besteden aan de instroom van vrouwen in de WAO. Er zit blijkbaar iets in de Nederlandse cultuur en dus ook in de bedrijfscultuur waardoor vrouwen sneller uitvallen. Gisteren is een onderzoek verschenen waaruit blijkt dat de achtergestelde positie van vrouwen op de arbeidsmarkt bijdraagt aan de verhoogde instroom. Mijn fractie vindt het een goed idee als bij de komende standpuntbepaling van het kabinet over de adviezen van de commissie-Donner en de SER een emancipatie-effectrapportage wordt gevoegd.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

□

De **voorzitter**: De heropening van de algemene beraadslaging over het wetsvoorstel inzake getuigen in strafzaken en van de algemene beraadslaging over het wetsvoorstel inzake de bestrijding van wapengeweld zijn van de agenda van vandaag afgevoerd. Naar verwachting zullen deze heropeningen op de agenda van de volgende week worden geplaatst. Wij zullen na de schorsing en de regeling van werkzaamheden dus onmiddellijk doorgaan met de eerste termijn van de Kamer over SUWI en het poortwachtersmodel.

De vergadering wordt van 12.45 uur tot 13.45 uur geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Harrewijn.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil de regering vragen om een brief over twee zaken aangaande de afwikkeling van Srebrenica. In de krant stond dat het NIOD later met zijn rapport komt. Klopt dat bericht? Welke implicaties heeft dit?

Gisteravond werd in een uitzending van het televisieprogramma Nova een aantal deskundigen opgevoerd. Zij stelden dat het veel besproken fotorolletje toch vernietigd is. Ook bleek uit de uitzending dat de marechaussee twijfelt aan het eigen onderzoek. Ik ben daar met name nieuwsgierig naar, omdat de regering op dit punt verantwoordelijkheid draagt. Ik zie graag op korte termijn een brief van de regering tegemoet, zodat wij nog voor het reces de onderwerpen kunnen bespreken als de Kamer dat wenselijk acht.

De heer **Van Middelkoop** (ChristenUnie): Vooral als lid van de commissie voor de Werkwijze der Kamer stel ik de heer Harrewijn voor om zijn eerste punt te bespreken in de commissie voor Defensie. Er bestaat een geregelde omgang, bijna geprotocolleerd, tussen de Kamer en het NIOD. Met een brief over het tweede punt van de heer Harrewijn ga ik akkoord.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): De heer Van Middelkoop heeft gelijk. Ik heb op twee punten vragen en dacht die bij elkaar te kunnen nemen, zodat ik niet langs twee gremia zou behoeven te werken.

De **voorzitter**: Ik neem de suggestie van de heer Van Middelkoop over om als voorstel aan de Kamer voor te leggen. De procedure ten aanzien van het onderzoek zal niet op een andere wijze, namelijk plenair, worden gevolgd, maar gewoon in het reguliere overleg tussen de vaste commissie voor Defensie en de bewindslieden.

Met betrekking tot het tweede punt in het verzoek van de heer Harrewijn stel ik voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De heer **Weekers** (VVD): Voorzitter. Op 30 mei jongstleden heeft een algemeen overleg plaatsgevonden met staatssecretaris Kalsbeek van Justitie over adopties uit Guatemala. In vervolg daarop heeft de staatssecretaris de Kamer een brief geschreven, die voor zowel de fractie van de VVD als die van D66 onbevredigend is. Namens beide fracties verzoek ik u daarom, het verslag van het algemeen overleg op de plenaire agenda te zetten, bij voorkeur in de laatste week voor het reces vanwege de afwezigheid van de heer Dittrich volgende week.

De **voorzitter**: Ik stel voor aan het verzoek te voldoen en op een nader te bepalen tijdstip het verslag van het algemeen overleg op de agenda te zetten. Ik teken wel aan dat de afwezigheid van individuele leden, zeker in de laatste twee weken voor het reces, geen aanleiding kan zijn om bepaalde punten op bepaalde momenten te agenderen.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Regels tot vaststelling van een structuur voor de uitvoering van taken met betrekking tot de arbeidsvoorziening en sociale-verzekeringswetten (Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) (27588);**
- **het wetsvoorstel Invoering van de Wet structuur uitvoeringsorganisaties werk en inkomen (Invoeringswet Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen) (27665);**